

Волинський національний університет імені Лесі Українки
факультет філології та журналістики

Н. М. Шульська, Р. С. Зінчук

**ПРАКТИКУМ
ІЗ МОВНОЇ ТА РЕДАКТОРСЬКОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ**

Навчально-методичні матеріали

Частина 1

Луцьк
«Надстир'я»
2023

УДК 81'42: 004.383.1(07)

П 69

*Рекомендовано до друку на засіданні науково-методичної ради
Волинського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 1 від 27 вересня 2023 року).*

Рецензент:

Кирилюк О. Л. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри української філології та журналістики Центрально-українського державного університету імені Володимира Винниченка.

Шульська Н. М., Зінчук Р. С.

П 69   **Практикум із мовної та редакторської майстерності:**
*навчально-методичні матеріали для студентів спеціальності
«Журналістика».* Луцьк : Надстир'я, 2023. Ч. 1. 80 с.

Навчально-методичні матеріали представлені інформаційно-пізнавальним та творчо-практичним блоками. Запропоновано систему завдань до практичних занять (редакторських майстерень). У виданні вміщено вправи, спрямовані на набуття здобувачами освіти комплексу практичних знань щодо оволодіння нормами української літературної мови в її писемній та усній формі, вироблення навичок грамотного письма, осмислення орфограм та пунктограм, формування чуття рідної мови, правописної інтуїції.

Видання призначене для студентів спеціальності «Журналістика», а також усіх зацікавлених вивченням редакторських особливостей роботи з текстом.

УДК 81'42: 004.383.1(07)

© Шульська Н. М., 2023.

© Зінчук Р. С., 2023.

© Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2023.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Тематичне планування курсу.....	7
Інформаційно-пізнавальний блок.....	7
Творчо-практичний блок.....	8
Самостійна робота здобувачів освіти.....	73
Організація і проведення контрольних робіт.....	74
Політика оцінювання.....	74
Онлайн-ресурси на допомогу журналісту-початківцю.....	77
Список використаних друкованих та електронних ЗМІ.....	77
Література та джерела до курсу.....	77

ВСТУП

Успішний професійний портрет фахівця будь-якої сфери формують не лише базові кваліфікаційні знання, а також мовна освіченість працівника як свідомого виконавця своїх національних обов'язків. Адже досконале знання державної мови, постійна турбота про піднесення її престижу й функціонування в усіх сферах суспільного життя – одна зі складових комплексу особистісних якостей і рис характеру свідомого громадянина. Мовна ерудиція сучасного фахівця із журналістики – одна з головних його компетентностей, адже медіапрацівники, творячи текстовий контент видань, відображають і формують рівень мовної культури своєї держави. З огляду на це журналістам необхідно усвідомлювати ступінь неабиякої відповідальності.

Необхідність правильно подавати інформацію не тільки в аспекті змісту повідомлення, але й із погляду відповідності тексту чинним мовним нормам актуалізує потребу підвищення рівня мовної грамотності журналістів, редакторів, фахівців із комунікації. Цим зумовлено введення в навчальні плани спеціальності «Журналістика» освітніх компонентів, покликаних допомогти здобувачам освіти опанувати виражальні можливості кожного мовного рівня, виробити навички грамотного письма, мовне чуття щодо використання відповідного слова, словоформи, синтаксичної конструкції, сприяти формуванню правописної інтуїції.

Навчально-методичні матеріали, у яких дібрано комплекс тренувальних вправ до практичних занять (редакторських майстерень), дадуть змогу закріпити теоретичні основи освітніх компонентів «Мова сучасних медіа» та «Лінгвістичні засади медіаредагування», спрямують здобувачів освіти на поглиблення отриманих знань у процесі самостійної роботи та спонукатимуть до подальшого фахового самовдосконалення.

Практичний матеріал, уміщений у виданні, допоможе майбутнім фахівцям із медіасфери набути практичних навичок, необхідних для успішної роботи з текстами ЗМІ, засвоїти основні правила

мовленнєвого етикету, потрібні для якісної усної комунікації під час журналістських заходів. Видання допоможе здобувачам освіти стати компетентними в таких питаннях:

1) оволодіти основними нормами сучасної української літературної мови в її усній та писемній формах відповідно до Нової редакції українського правопису;

2) виробити навички грамотного письма відповідно до основних правил орфографії;

3) навчитися співвідносити орфографічні та орфоепічні явища;

4) знати про лексичне багатство рідної мови, уміти відшукувати типові лексичні аномативи.

Навчальна праця репрезентує матеріал в комплексі двох основних блоків: інформаційно-теоретичного та творчо-практичного відповідно до змістових модулів.

Завдання *інформаційно-теоретичного блоку* передбачають засвоєння теоретичного матеріалу, пов'язаного з правописними, орфоепічними та лексичними нормами сучасної української мови. Виконання завдань *творчо-практичного блоку* заплановане в умовах уявної творчо-організаційної моделі сучасної редакції і включає виконання вправ на знання правописних, орфоепічних і лексичним норм української мови, а також редагування текстів сучасних українських друкованих та онлайн-ових ЗМІ щодо правильного правописного оформлення, слововживання, технічного представлення.

Видання вміщує творчо-проєктні й навчально-дослідницькі завдання для планування самостійної роботи здобувачів освіти, описує організацію та проведення контрольних робіт, проведення підсумкового контролю. Цінними для тих, хто хоче бути мовнограмотним, можуть стати інтерактивні онлайн-ресурси й посилання на редакторські сервіси, подані в кінці видання окремим списком.

Дидактичний матеріал підібраний таким способом, що формує не лише мовно-комунікативні навички студентів-журналістів, а сприяє вдосконаленню науково-дослідницьких та ІКТ-

компетентностей, адже містить завдання науково-пошукового характеру з використанням віртуальних практик й електронних засобів (редакторські онлайн-сервіси, правописні тренажери, практики застосування інтегрованих воркшопів, онлайн-мовних ігор тощо).

Видання втілює регіональний аспект, адже тренувальні вправи розроблено на основі мовного матеріалу, вилученого шляхом суцільного обстеження волинських друкованих та інтернет-ЗМІ.

ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ КУРСУ

Інформаційно-пізнавальний блок

Тема 1. Основні принципи українського правопису. Правила переносу в українській мові. Правила написання апострофа та м'якого знака в українських словах. Буквосполучення *йо,ьо*.

Тема 2. Правопис слів іншомовного походження (апостроф та м'який знак, написання літер *и, і, ї*, подвоєння приголосних).

Тема 3. Основні технічні правила набору тексту. Правила вживання знаків складання в тексті. Редагування текстів відповідно до технічних норм оформлення.

Тема 4. Зміни приголосних при їхньому збігові. Чергування голосних і приголосних звуків. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні. Чергування приголосних перед суфіксами *-ськ(ий), -ств(о)*. Спрощення в групах приголосних. Уживання літери *г* у словах.

Тема 5. Основні правила української орфоепії. Типові хиби сучасного наголошування. Милозвучність мовлення (евфонія). Основні засоби евфонії. Особливості вживання прийменників *у/в, з/із/зі/зо*. Правопис префіксів *при-, пре-, прі-*. Правопис префіксів, що закінчуються на приголосний (*з-, с-, роз-, без-, через-* і под.).

Тема 6. Написання складних і складених власних назв. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, з дефісом.

Тема 7. Подовження приголосних. Написання *не* з різними частинами мови.

Тема 8. Зауваги до правопису нових слів і конструкцій в українській мові. Правопис складних і складених іменників та прикметників.

Тема 9. Правопис прислівників в українській мові.

Тема 10. Лексичне багатство сучасної української мови. Особливості вживання синонімів, антонімів, омонімів, паронімів, фразеологізмів у журналістських текстах. Словники. Найбільш поширені лексичні помилки в сучасній українській мові.

Творчо-практичний блок

Тема 1

Основні принципи українського правопису.

Правила переносу в українській мові.

Написання апострофа і м'якого знака в українських словах

Теоретичні питання для розгляду

1. Принципи українського правопису.
2. Основні правила переносу слів в українській мові. Уникнення неблагозвучних переносів.
3. Особливості перенесення скорочень.
4. Типові помилки в перенесенні слів і скорочень в українській мові
5. Основні мовні і технічні вимоги до написання апострофа та м'якого знака.
6. Правила написання апострофа в українських словах.
7. Правила написання м'якого знака в українських словах.
8. Написання буквосполучень *йо, ьо*.

Практична частина

1. Усно схарактеризуйте основні принципи правопису української мови: фонетичний, морфологічний, розрізнявальний, традиційний (історичний). Наведіть приклади.

2. Керуючись морфологічним принципом написання слів, вставте пропущені букви у споріднених словах:

Гігант – гіган..ський, турист – тури..ський, пропагандист – пропаганди..ський, молотити – моло..ьба, багатий – бага..ство, люди – лю..ство, громада – грома..ський, студент – студен..ський, просити – про..ьба, лічити – лі..ба, кіготь – кі..ті, віхоть – ві..ті, далекий – дал..ч, великий – вел..ч.

3. Поділіть правильно слова для переносу.

Розорати, безупинно, знання, передгрозя, виправдання, зумію, піджива, сплав, кряж, подзвін, в'яне, ями, підземний, уцент, інструмент, розірвані, армія, відступ, орел, умію, склад, гудзик, іти, згин, рясно, обмию, оазис, раджусь, збуджене, яма, ящик, об'єм,

саджанці, підзвіт, око, вздовж, вимір, ясно, ясен, оса, джгут, перепел, усі, юні, годжусь, надзвичайне, гайок, задзижчати, ірис, в'юн, удвох, книголюб, іду, ярмо, уміє, перекладач, сиджу, ялина.

4. Чому подані переноси небажані, хоч помилками їх вважати не можна? *Неж-даний, прос-лужити, відро-бити, наступати, зас-телити, приз-вати, пі-дробити.*

5. Прокоментуйте, чи можна переносити в наступний рядок розділові знаки: тире, крапку, двокрапку, крапку з комою?

6. Поясніть, як правильно переносити скорочення: *О. Т. Гончар, п. Івченко, 1984 р., 100 кв.м., ЧАЕС, ЛАЗ-105, вид-во, і т.д., та ін.*

7. Виберіть найкращий варіант перенесення: *ви-йшов* чи *вийшов*, *брат-ство* чи *бра-тство*; *на-гляд* чи *наг-ляд*; *про-мчати* чи *пром-чати*.

8. Вивчіть і прокоментуйте винятки. Як їх легко запам'ятати?

АПОСТРОФ

ВИНЯТКИ:

<u>С</u> ВЯТО	Т <u>Ь</u> МЯНИЙ
Ц <u>В</u> ЯХ	МЕ <u>Д</u> ВЯНИЙ
Д <u>З</u> В'ЯКНУТИ	ДУ <u>Х</u> МЯНИЙ
Р <u>І</u> З <u>Ь</u> Б'ЯР	МО <u>Р</u> К <u>В</u> ЯНИЙ
МЕ <u>Р</u> Т <u>В</u> ЯК	РУ <u>Т</u> В'ЯНИЙ
МА <u>В</u> П'ЯЧИЙ	ГО <u>Р</u> О <u>Х</u> В'ЯНИК

9. Відшукайте помилки в заголовках журналістських матеріалів:

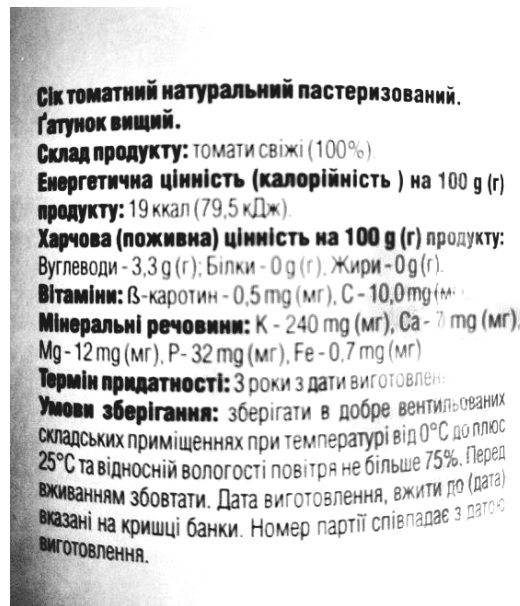
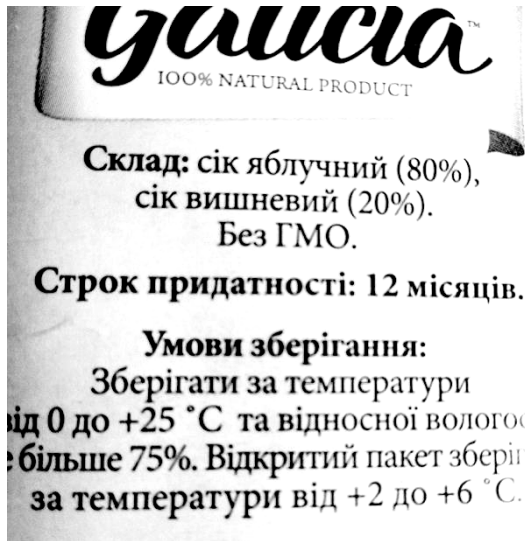
1) *Формула поповнення місцевих бюджетів: найбільшим громадам – найбільші субвенції.*

2) *Відсьогодні на Волині будуть зважувати великогабаритний транспорт.*

3) *У Луцьку обговорили порядок розміщення зовнішньої реклами в місті.*

4) *Принцеса Данії відкрила магазин простроченої їжі.*

10. Відшукайте мовні і технічні помилки на поданих етикетках:

11. У поданих словах на місці крапок, де це необхідно, поставте апостроф:

Грав...юра, манік..юр, розв..язок, вестиб..юль, комп..ютер, Мін..юст, рум..яний, без..ядерний, зм..якшити, голуб..ята, розм..яклий, духм..яніти, розв..ючений, об..якоритися, дерев..яччя, п..ятка, передз..їздівський, під..яремний, зв..ялений, верф..ю, напівм..який, напів..ясний, мавп..ячий, зв..язати, торф..яний, підв..язати, тьм..яний, св..ято, возз..єднання, пред..явник, сер..йозний, міжбрів..я, Св..ятослав, гар..ячий, подвір..я, моркв..яний, перед..ювілейний, без..ідейний, без..ядерний.

12. Запишіть слова у дві колонки: 1) ті, у яких ставимо апостроф; 2) ті, які пишемо без апострофа. Дев...ятсот, зв...язок, духм..яне, пор..ядок, бур..ян, без..язикі, моркв..яний, тьм..яно, цв..ях, присв..ята, реп..ях, п..ятдесят, з..ясовано, медв..яний, п..ятсот, арф..яр, посер..йознішав, дзв..якнути, розв..язано, помор..янин, св..ято, сузір..я, харків..янин, вар..яг, від..їзд, різьб..яр, мавп..яча, роз..ятрити, при..їзд.

13. Вставте, де необхідно, апостроф: 1. Старий Дніпро замигтів у його пам..яті своїм вічним св..ятковим простором (О. Довженко). 2. Лиш по пам..яті в людині впізнає Людину світ (Б. Олійник). 3. Коли черв..як торкнувся плоду, той плід зривається з гіллі (О. Підсуха). 4. Як не б..юсь я з годинами люто, час мене

переможе в бою (В. Сосюра). 5. Восени розумнішою стає людина і ще м'якшим – трави прим'ятої шовк (М. Рильський). 6. Поезія – це св'ято, як любов (Л. Костенко). 7. Сприймати світ всер'йоз – твоя повинність (І. Драч). 8. Кам'яну голову хоч об мур товчи – не пом'якшає (Григорій Тютюнник). 9. У всякому подвір'ї своє повір'я (Нар. творчість).

14. У поданих словах на місці крапок, де потрібно, поставте м'який знак:

волин..с..кий, Уман..щина, близ..кість, змен..шення, ковал..с..кий, генерал..с..кий, велетен..с..кий, вір..те, хар..ківс..кий, дівчин..ці, нян..чити, маршал..с..кий, різ..кий, освітян..с..кий, камін..чик, безбат..ченко, чотир..ма, чотир..ох, дон..чин, опікун..ство, дев'ят..сот, пал..чик, брен..кіт, мен..шість, шіст..надцять, нян..чин, дзелен..чати, хар..ківський, вихован..ці, чотир..мастами, лан..цюжок, Вас..ці, сміл..чак, матін..чин, тюр..ма, кін..чик, дзелен..кіт, дзелен..чати, тон..ший, мен..шість, іспан..с..кий, мізин..чик, різ..ба, промін..чик.

15. Утворіть прикметники від поданих власних назв за допомогою суфікса -ськ-ий, зауважте, як правильно потрібно писати (напр.: Відень – віденський):

Прип'ять, Ірпінь, Мілан, Чорнобиль, Лондон, Сокаль, Умань, Ківерці, Мелітополь, Корсунь, Поділля, Америка, Ніжин, Путивль, Малин.

16. Запишіть у родовому відмінку множини, поясніть написання:

Сторіччя, знаряддя, буря, дно, плече, обличчя, весілля, гиря, вісь, роздоріжжя, століття, земля, стаття, галерея.

17. Вставте, де потрібно, м'який знак:

На гряд..ці, дівчин..ці, по замаз..ці, на вишен..ці, в мис..ці, у спіл..ці, у скрин..ці, жмен..ці, на оболон..ці, на ялин..ці, на сторін..ці, на пис..мі, львів'ян..ці, цілител..ці, дон..ці, на сон..ці, в землян..ці, парижан..ці, на гол..ці, на сопіл..ці, в колис..ці, по ред..ці.

18. Відредагуйте подані фрагменти журналістських матеріалів:

1) *Боровик все прокоментував у фейсбуці", – сказала Чиж.*

2) *Зазначалося, що цю інформацію підтвердив Сашко Боровик.*

3) *Таке рішення буде прийнято на цьому тижні в зв'язку з невиконанням рішень Спортивного арбітражного суду в Лозанні і ФІФА про виплату.*

4) *При цьому зняття 12 очок може стати не останнім покаранням для "Волині" в цьому сезоні.*

5) *Нагадаємо, в цьому сезоні ФФУ вже позбавила луцький клуб 12 очок в УПЛ.*

6) *У Волинській області готують нову програму територіальної оборони на п'ять років. На її реалізацію планується залучити 42 млн гривень.*

7) *Дана програма, зауважує Кулик, стала першою і єдиною в Україні та показала приклад для інших регіонів держави. Враховуючи досвід реалізації програми, нині уже є напрацьований новий проект програми на 2016-2020 роки.*

8) *Жителі села Пульмо Шацького району виступили проти видачі земельних ділянок учасникам АТО.*

19. Завдання-лабіринт: розшифруйте найдовше слово в нашій мові, яке складається з 30 літер:

«дихлордифенілтрихлорметилметан».

20. У кейс редактора: виправте помилки у фрагментах із журналістських текстів:

1) *Проте вцілому в країні на протязі 2014-2015 рр. витрати домогосподарств на шістдесят категорій товарів, які аналізують у дослідженні збільшилися проти попереднього місяця на 9%.*

2) *У «Євросоюзі» сьогодні вирішуватиметься, чи визнавати ЛНР і ДНР терористами.*

3) *Я їм одразу запропонував досить крупну суму.*

4) *На сьогоднішній день тяжко спрогнозувати розвиток подій на сході України.*

5) У даному випадку йдеться про недостатню кількість інформації щодо підприємства.

21. До поданих ненормативних конструкцій доберіть правильні: відкрито 32 віддалених робочих місця, де здійснюється обслуговування громадян; які заходи будуть вжиті по задоволенню їх звернень і запитів; серед найпоширеніших питань, що турбують абонентів, наступні; за результатами роботи Контактцентру протягом 2019 року консультантами було надано...; відображено у додатках 1,2,3,4,5,6 рішення сільської ради; згідно Додатку 1; контроль за виконанням даного рішення; про затвердження порядку денного сорок сьомої сесії сільської ради сьомого скликання; ...Постанову КМУ №211 від 11.03.2020 року “Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19”.

22. Замініть некоректні лексеми із журналістських матеріалів на нормативні з погляду морально-етичних норм:

Цигани як невід'ємна частина луцької автостанції

Автор: Юлія Остапович |
Понеділок, 29 травня 2017, 07:40

Розповіли скільки грошей потрібно на оздоровлення особливих дітей

П'ятниця, 23 листопада 2018, 05:26

Mediakompas.pdf x UKR.NET: Всі новини України x Глухий хлопчик з Волині терміново потребує грошей для пересадки кісткового мозку

www.volynpost.com/news/124134-gluhyy-hlopych-z-volyni-terminovo-potrebuie-groshej-dlia-peresady-kistkovogo-mozku

Волинь Post

Сьогодні п'ятниця, 11 січня

пошук

Новини Статті Відео Колонка автора Архів Онлайн-конференції Спорт Історія Допомога

АНГЛІЙСЬКА для школярів
Унікальний Розмовний курс з носіями мови

Глухий хлопчик з Волині терміново потребує грошей для пересадки кісткового мозку

24 жовтень, 2018, 16:39

У 13-річного волинця Андрія Нестерука, який змалечу не чує без слухових апаратів, виявили ще одну важку недугу – мієлодиспластичний синдром. Це хвороба, при якій кістковий мозок не виробляє достатньо здорових клітин крові. Після озвучення діагнозу лікарі заперечили, що шлях до одужання – один. Це – пересадка кісткового мозку від сумісного донора.

Наразі ж Андрій разом з батьками та сестрою

Родина за хвилину

24 СІЧНЯ У КІНО
Дивись трейлер

Вибір редактора

Проктологія
Урологія
Гінекологія
УЗ-діагностика
Терапія
Хірургія

Неврологія
Отоларингологія
Гастроентерологія
Травматологія
Мамологія
Флебологія
Педіатрія

Mediakompas.pdf x UKR.NET: Всі новини України x Після зцілення сліпого брата передала ікону в монастир

https://www.volyn.com.ua/news/115499-pisla-ztsilennia-slipoho-brata-peredala-ikonu-v-monastyr

Волинь-нова

РЕЛІГІЯ

14.11.2018, 13:03

Після зцілення сліпого брата передала ікону в монастир

14 листопада 1597 року власниця міста Почаєва, вдова луцького судді Ганна Гойська заснувала там монастир

FACEBOOK TWITTER WHATSAPP VIBER

Зростала вона у релігійній родині на Волині. Її чоловік рано помер, і Ганна залишилася бездітною вдовою. Вона володіла Почасвом та багатьма навколишніми селами. Сама ж жила в селі Орля (нині хутір Вірля біля села Великі Бережці Кременецького району Тернопільської області).

У 1559 році в замку Гойської гостював грецький митрополит Неофіт. Він подорожував Волиню з метою збору грошей на церковні потреби. Отримав пожертву і від хазяйки, а взаємін подарував їй ікону Божої Матері, яка 38 років зберігалася в домашній каплиці. Слуги не раз доповідали пані, що помічають в ній дивне світло. Врешті Ганна сама пересвідчилася у цьому: сяяла ікона. До образу Богородиці почали приходити з молитвами — і почалися зцілення. Врешті до шляхтянки приїхав її сліпий брат

Друкований варіант статті

13 листопада 2018 року Версія PDF

13.11.2018

Mediakompas.pdf x UKR.NET: Всі новини України x На Волині автомобіль налетів на інваліда-колясочника

https://volynua.com/posts/na-volyni-avtomobil-naletiv-na-invalida-kolyasochnika

Волинь Новини

20 Вересня 2018 | 15:48

На Волині автомобіль налетів на інваліда-колясочника

ПОПУЛЯРНІ НОВИНИ

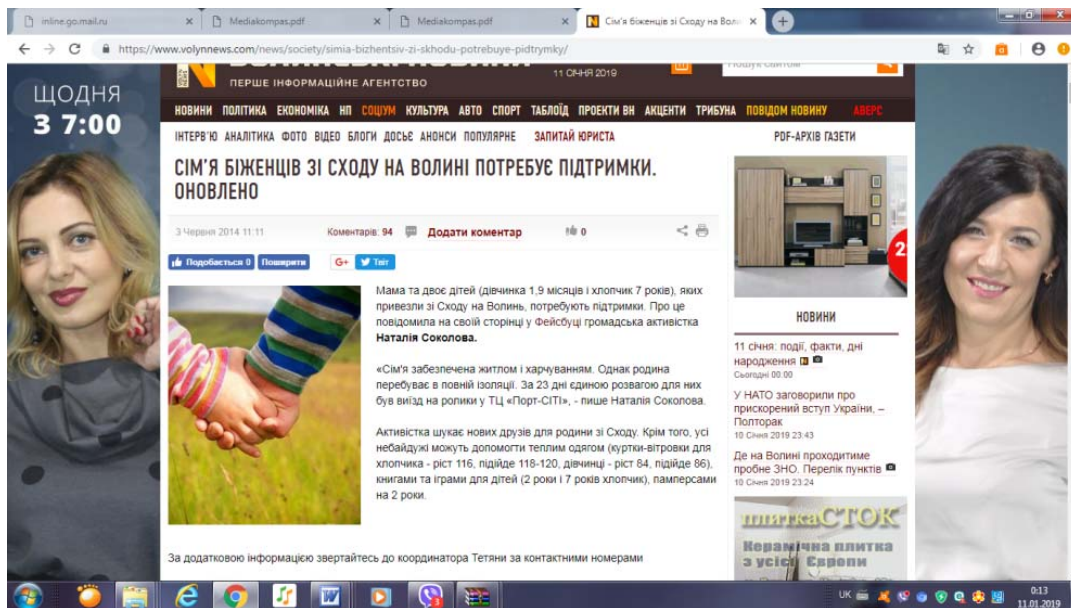
1 Печиво з пташним послідом? Ноу-хау від луцького маркету (ФОТО)
ЛУЦЬК 55

2 «Кромберг енд Шуберт»: у режимі особливої секретності
АНАЛІТИКА 54

3 Які нові закони набули чинності з 1 січня 2019 року?
АНАЛІТИКА 27

4 Нові правила сексу: хто може потрапити за ґрати?
УКРАЇНА 18

23. Виберіть слова, у яких пишемо літеру г: ..арантія, ..атунок, ..араж, ...ете, Чика..о, Люксембур.., ..рунт, ..анок, ..уля, ..олова, ..роно, ..рати у в'язниці, ..рати у футбол, феодальний ..ніт, під ..нітом роздумів.

24. Прокоментуйте подані нижче положення Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Закон України
«Про забезпечення функціонування української мови як державної»
(25 квітня 2019 р.)

- громадяни України зобов'язані володіти українською мовою
- іспит з мови для отримання громадянства
- перевірятимуть посадовців на знання мови
- безкоштовні курси
- мова – державний символ
- за наругу – відповідаєш перед законом

Тема 2

Правопис слів іншомовного походження

Теоретичні питання для розгляду

1. Слова іншомовного походження в українській мові: реалії і сучасний стан.
2. Апостроф у словах іншомовного походження.
3. М'який знак у словах неукраїнського походження.
4. Написання літер *и, і, ї* в запозичених словах.
5. Подвоєння приголосних в іншомовних словах.

Практична частина

1. Теоретичний матеріал опрацюйте самостійно, подивившись відеоуроки за покликаннями:

<https://www.youtube.com/watch?v=KKeeiUE9msk>

<https://www.youtube.com/watch?v=Suw7FzwKV6c>

2. Вставте пропущені апостроф чи м'який знак в іншомовних словах:

б..юлетень, миш..як, прем..єра, порт..єра, ал..янс, сер..йозний, деб..ют, бар..єр, ар..єргард, вол..єр, кар..єрист, б..юджет, суб..єкт, ател..є, комп..ютер, інтерв..ю, грав..юра, бракон..єр, медал..йон, конференс..є, він...єтка, вестиб..юль, манік..юр, краков..як, кан..йон, дос..є, рел..єф, ад..ютантський.

3. У поданих власних назвах іншомовного походження на місці крапок поставте апостроф чи м'який знак: *Барб..є, Кордил..єри, Рен..є, Н..ютон, Мол..єр, Гот..є, Лавуаз..є, Монтеск..є, Севіл..я, Х..юстон, Роман..я, Скоп..є, Шен..ян.*

4. Виберіть правильний знак у поданих словах:

П/ємонт, кур/єр, комп/ютер, Мол/єр, мен/шість, Євген/єва, Х/юстон, трел/яж, порт/єра, дон/чин, ател/є, Григор/єв, к/ювет, близ/кість, барел/єф, миш/як, медал/йон, сопіл/ці, Стеф/юк, з/єднати, пан/європейський, Н/ютон, Уман/щина, міл/йон, краков/як, п/єса, п/єдестал, Жул/єн, в/язень, авен/ю, Лавуаз/є.

Прокоментуйте особливості використання апострофа і м'якого знака в іншомовних та питомих словах.

5. До поданих іншомовних слів доберіть українські відповідники. *фото, рюкзак, дискусія, акт, ательє, фотографування, бюро, гравюра, космос, рефрижератор, офтальмолог, дантист, реанімація, інтерв'ю, агітація, ідея, інтер'єр, порт'єра, п'єдестал.*

Прокоментуйте правопис іншомовних слів.

6. Прокоментуйте написання *и, і, ї* в загальних назвах іншомовного походження: *к..ипарис, картр..дж, ч..пси, акц..онер, ш..фон, пр..ор..тет, кос..нус, аз..мут, сп..рт, капуч..но, бод..білд..нг, бод..арт, д..джей, парт..тура, скепс..с, д..скусія, д..агноз, су..та, арх..єрей, єп..скоп, тр..умф, акс..ома, інкв..зиція, еманс..пація, мат..ола, абітур..єнт, каст..нг, стр..м.*

7. У поданих географічних назвах на місці крапок напишіть літери *и* або *і*: *М..лан, Ваш..нгтон, Корс..ика, Мекс..ка, Аргент..ина, Ч..лі, Кембр..дж, Мадр..д, Брат..слава, Грец..я, Корд..льєри, Кр..т, Ч..каго, Ч..атура, Г..бет, Флор..да, Алж..р, С..р..я.*

8. В іншомовних прізвищах упишіть на місці крапок літери *и* або *і*: *Ганн..бал, В..ардо, Осс..ан, Гр..мм, Д..зель, К..пл..нг, Д..дро, Ц..церон, Ш..ллер, Ф..лд..нг, С..нклер, Ов..д..й, Л..нкольн, Лесс..нг, Г..зо, Горац..й, Росс..н., Анр.., Вандр..єс.*

9. Подивіться відеоурок на тему «Подвоєння літер у словах іншомовного походження» за покликанням <https://www.youtube.com/watch?v=5Rn3ZzWyaGI>. З'ясуйте значення таких іншомовних термінів і прокоментуйте правильність їхнього написання: *аннали, білль, бонна, брутто, булла, гамма, дурра, канна, мірра, нетто, мотто, мулла, пенні.*

10. Прокоментуйте написання однієї чи двох літер у словах іншомовного походження: *інтерме(ц,ци)о, нове(л,лл)а, ко(м,мм)ерсант, хо(б,бб)і, то(н,нн)а, ко(л,лл)ега, па(н,нн)а, ма(н,нн)а, не(т,тт)о, лібре(т,тт)о, конгре(с,сс), пара(л,лл)ель, Ши(л,лл)ер, Я(с,сс)и, сю(р,рр)еалізм, Ру(с,сс)о, ва(т,тт), Ва(т,тт), ме(к,кк)ський, Брю(с,сс)ель, О(т,тт)ава, експре(с,сс)ія, бі(л,лл)ь, а(к,кк)умуляція, ма(с,сс)а, ка(с,сс)а, ві(л,лл)а, компромі(с,сс), Бока(ч,чч)о, Ні(ц,ци)а, пре(с,сс)а, о(п,пп)онент, ко(м,мм)ерція,*

бру(т,тт)о, а(с,сс)иметрія, і(н,нн)овація, ло(т,тт), бестсе(л,лл)ер,
а(т,тт)аше, е(ф,фф)ект, гу(м,мм)анізм, репре(с,сс)ія,
е(м,мм)іграція, кла(с,сс), стре(с,сс), Го(л,лл)андія, Армаге(д,дд)он,
а(т,тт)естат, маро(к,кк)анець, ка(с,сс)ета.

11. Підберіть правильне написання (з подвоєнням чи без) у словосполученнях: монументальна стел..а, цікава кампанел..а, новозбудована віл..а, простора гал..ерея, знайомий ім...ігрант, потужність один ват.., відомий фізик Ват.., кольорова гам..а, швидке бравіс..имо, цікава бал..ада, гам..а-проміння, філософ Кампанел..а, вродлива Стел..а.

12. Виправте помилки в реченнях із журналістських текстів:

1) Відкріпні талони під час виборів видаватимуться по пред'явленню паспорта.

2) Не буду скривати, що в 2004 році голосував не за того кандидата.

3) У даному випадку йдеться про недостатню кількість інформації відносно підприємства.

4) Землетрус на Філіппінах, силою 4,3 бали, призвів до загибелі 92 осіб.

5) Підвищити врожайність овочів, яких вирощують на Херсонщині, можна у 1,5-2 рази.

6) На території учбового закладу з'явилася нова послуга швидкісний бездротовий Інтернет по технології Wi-Fi.

7) МВФ готовий допомогти Україні при умові проведення реформ.

8) Згідно Інструкції про службові командировки в межах України і за кордон, відрядженому в межах України працівнику відшкодовується плата за бронювання готелю у розмірі не більше 50% його вартості за добу.

9) У Києві та регіонах за весь час висвітлення подій на Євромайданах, з листопада 2013 року по 3 лютого 2014 року, в госпіталь доставили сто двадцять два постраждалих журналісти.

10) Кабінет міністрів ще неготовий внести пропозиції щодо пенсійної реформи.

13. Відшукайте помилки на поданих фотокопіях:

14. Відшукайте в поданих реченнях помилки набору тексту (так звані одруківки): *Вони є дічними членами Європейського та Балтійського товариств флебологів (СіД 15.01.2015, 9). Законодавчі зміни дозволи звертатись громадянам у будь-який центр зайнятості незалежно від місця прописки (СіД 15.01.2015, 7). До звісток по перших загиблих (СіД 22.01.2015, 2). Що вдома не вмішувалося, роздавала на зберігання друзям та сусідам) (ВГ 12.03.2015, 9). Французький режисер Жорж Мельєс знів за відомою казкою серію короткометражок (СіД 12.03.2015, 6).*

15. На прикладі будь-якого журналістського новинного матеріалу з волинських інтернет-ЗМІ апробуйте редакторський сервіс LanguageTool, відредагувавши невеликий текст. Прокоментуйте, які типи і чи багато помилок вдалося виявити за допомогою віртуальних засобів? Зредагуйте текст власноручно. Що Ви помітили і чому?

16. Відредагуйте подані слова і словосполучення відповідно до чинних мовних норм: *президент України, прем'єр-міністр України, середньовіччя, в своїх надіях, депутатів з запитами, наче все вірно,*

не абияк, міні хірургії, поки-що, в даному випадку, місце мешкання, слово «справедливість» зустрічається, будь який, вірніше, неодмінний елемент, текстів книжки, подія пригорнула увагу жителів Оболоні, наша особиста справа, відтак автобус – без великої надобності, поділився планами на майбутнє, в історичне минуле, переважна більшість, став своєрідним меморіалом пам'яті, свою особистість та індивідуальність, обраного електоратом, багатьма виборцями, про тендітних жінок і дівчат.

Тема 3

Основні технічні правила набору тексту. Правила уживання знаків складання в тексті. Редагування текстів відповідно до технічних норм оформлення.

Теоретичні питання для розгляду

1. Основні технічні правила набору тексту. Уживання знаків «тире» і «дефіс» у текстах.
2. Нерозривний відступ і правила його позначення на письмі.
3. Скорочення в українській мові.
4. Норми вживання цифрового матеріалу у тексті.
5. Позначення величин у тексті.
6. Уживання цифр із закінченнями.
7. Способи правильного оформлення переліків.

Практична частина

1. Скоротіть слова відповідно до правил скорочень в українській мові: *приклад, примірник, примітка, професор, доктор наук, кандидат філологічних наук, публікація, редактор, редакційна колегія, рік, роки, словник, стаття, сторінка, таблиця, та інші, том, університет, упорядкував, філологія.*

2. Виправте технічні помилки у цитаті відповідно до редакторських норм: *« В усіх тодішніх часописах, — наголошував В. Дорошенко , — «Зорі», «Народі», «Житті і слові», почасти «Буковині» ... було повно всякого роду праць з російської України. »*

3. виправте технічні помилки: $2 < 5$; $12 + 7 = 19$; $+ 10^{\circ}\text{C}$; будинок 45 А; у 70-80-их роках; 24 - ої школи, патент № 125060; 125000 гривень, 6567897 жителів, §9, 69 %; 1985—1986; т.д.

4. виправте помилки у вживанні числового фактажу, скорочень, знаків набору тексту:

1) *Індія збудує сонячних електростанцій на 1 млрд. євро.*

2) *100 бійців 93-ї окремої механізованої бригади отримують по 2 га орної землі, що влада Дніпропетровської області відсудила в експертів Олега Царьова.*

3) *У вівторок 10-го листопада в провінції Сурін, Таїланд, помер 26-шестирічний Порнчай Саосрі - найвищий у світі чоловік. Його зріст становив 269 см., вага — 153 кг.. За останній рік схуд на 72 кг і підріс ще на 12 см.*

4) *Через 15-20 хв після народження малюку вже починають робити операцію.*

5) *Військові з передової розказали журналістам телеканалу ТРК Україна іншу версію: боєць 14 бригади повернувся з бою, розстріляв 3 своїх соратників і після цього застрелився сам.*

6) *Зранку, 17-го листопада 1939-го року, прагнучи придушити виниклий настрій народних мас, карателі оточили празькі студентські гуртожитки і заарештували понад 1200-ть студентів.*

7) *Двадцятивосьмирічну лучанку пограбували у приміському дизель-поїзді №6369 сполученням «Ківерці-Стоянів» на перегоні «Дачне-Луцьк».*

8) *Наша героїня вважає, що 15-тирічна дівчина повинна виглядати на свій вік і бути милою.*

9) *Упродовж минулої доби загинули 3 українських військових, ще 8 отримали поранення. (11. 12. 2014.).*

10) *20-тирічний воротар незабаром змінить “футбольну прописку», переїхавши з Риму до Мілану*

11) *Вона протягом 23 років завжди була недофінансована на 20-30%.*

12) А на 33-у і 40-у, які вважаються спальними районами, свої проблеми: по-перше, автомагістралі, по-друге, незахищеність від вітрів

5. Наведіть правильні рідномовні відповідники: багаточисельний, відповідно з, прямо сьогодні, доброго дня, меморіальний пам'ятник, вони були повідомлені, хворіти грипом, відмінити концерт, упаковка, більше ста, я вибачаюся, виконуючий обов'язки, користуватися попитом, надсилати за адресою, співпадати у поглядах, торгівельна угода, учбовий процес.

6. виправте помилки в написанні знаків складання тексту (тире, дефіс, дужки, нерозривний відступ):

1) Станом на 5 грудня 2014р. заборгованість із виплати заробітної плати на ДП « Передпускова дирекція шахти №10 « Нововолинська » відсутня.

2) У 2010-2012 роках цей діяч був членом « Фронту змін » Арсенія Яценюка, звідки його «попросили» у 2012 році за порушення партійної дисципліни.

3) Яюсь помітила, що хворим студентам матеріалки дають 100-200 грн, при тому вимагають довідки, і то поки те дитя нещасне не принесе довідку - грошей не дадуть, - розповідає студентка РДГУ Настя Кутєпова.

4) Серед тих, хто перерахував гроші армії, найбільше жінок - 54%; середній вік активних учасників народної ініціативи - 38 – 40 років.

7. Комунікативна гра. Уявіть, що Ви робите допис у соціальній мережі, напишіть мініпост (4-5 речень) про стан сучасної освіти. Якою Ви її бачите? Дотримуйтеся мовних правил.

P.S. Пост написати в зошит.

8. Усна гра: Уявіть собі, що Ви стоїте на зупинці в незнайомому місті і Вам потрібно запитати в перехожих, як доїхати до тамтешнього парку. Яку форму звертання доречно використати, а яку ні? Прокоментуйте.

Добродію / добродійко, товаришу / товаришко, громадянине / громадянко, чоловіче / молодий чоловіче / жіночко / дівчино, пане / пані.

Запропонуйте свою формулу доречного звертання.

9. Відредагуйте відповідно до технічних норм набору тексту: *біля 5-ої школи, 22-го квітня 2019 року, на 40-ому кварталі, 34-35%, 2016-2017 рр., №34, вул. Коперника, 40 б., (список додано), Національний природний комплекс «Асканія-Нова», 141210 грн., громадська організація «Центр реабілітації осіб з інвалідністю «Джерело життя»», 12 млн., смт.Шацьк.*

10. У поданих фрагментах із журналістських текстів відшукайте помилки складання: *Вони є дічними членами Європейського та Балтійського товариств флебологів; законодавчі зміни дозволи звертатись громадянам у будь-який центр зайнятості незалежно від місця прописки; до звісток по перших загиблих; До слова, вносити дані про іноземця, який порушив закон, до списку осіб, яким заборонено в'їзд, можна без його відома і згоди; Що вдома не вмішувалося, роздавала на зберігання друзям та сусідам; французький режисер Жорж Мельєс знів за відомою казкою серію короткометражок; що зійснюють торгівлю товарами; В тарифі на обслуговування прибудинкових територій закладено вартість робити ліфтів, які споживають електроенергію; пориви водопроводу; поликала хлопців; використовувати дял своєї атеїстичної пропаганди; просто у медичній станові.*

11. Відредагуйте помилкові перенесення слів: *ме-дзакладу (ВН 17.03.2018, 5); місь-квідділу (СіД 22.01.2019, 2); мистець-кому (ЛЗ 28.04.2019, 1); військовос-лужбовців (СіД 22.01.2019, 2); зах-ворюванні (В-Н 2.04.2020, 6); одесь-ких (ВН 17.03.2019, 4); нез-найомим (В-Н 11.02.2018, 4); проміж-ок (СіД 12.03.2020,8); людинолю-бства (В-Н 24.01.2019, 7); вист-рибнув (В-Н 12.03.2020,16); бага-тством (В-Н 12.03.2019, 13); Сосіць-кому (В-Н 12.03.2018, 13); заш-товхнули (В-Н 12.03.2019, 13); прот-римали (В-Н 12.03.2021, 13); об-лпрокуратури (ВГ 12.03.2019, 13); контр-оль (ВГ 12.03.2020, 10); співн-рацю (ВГ 12.03.2019, 9); Волновась-кого*

(ВГ 12.03.2018, 9); відпус-кного (ВГ 12.03.2020, 7); війсь-ккомату (Сід 29.01.2019, 2); Луць-кій (ЛЗ 12.03.2019, 6); українсь-кими (ЛЗ 12.03.2020, 2); віду-нські (В 12–18.03.2021, 6).

12. Відредайте подані речення відповідно до мовних норм.

1. *Запобігати помилок потрібно при написанні творчих робіт з української мови.* 2. *Біля пам'ятника загиблих воїнів завжди людно.* 3. *Влітку ми відпочивали на річці Десна.* 4. *Збільшення масштабів і темпів розвитку народного господарства супроводжується ростом об'єму інформації, необхідної для планування і управління виробництвом.* 5. *У дівчини склалося скрутне становище.* 6. *Лікар повідомив, що положення хворого полішилося.* 7. *Вчора відбулася лекція про міжнародне положення.* 8. *Вода визначає фізичне становище тканин – їх обсяг, пластичність.* 9. *Програмовий вірш “Каменярі” своєю високою ідеєю зачинав “епоху каменярів” у галицькій літературі.* 10. *Студенти не губили часу даремно.* 11. *Мотря ніколи не надіялися, що її син виявиться таким вбивцею.* 12. *Цей тезис не протирічить раніше затвердженому рішенню.* 13. *Я, студент II курсу по спеціальності “Бухгалтерський облік”, Пономаренко Сергій Іванович, одержав у бібліотеці дві книги.*

13. Підберіть правильні україномовні відповідники до слів і словосполучень: без всякого сумніву, відносно цього питання, більше року, благополуччя, в минулому році, в повній мірі, відзначати День знань, закон вступив в силу, займати посаду, на сьогоднішній день, на цих днях, напрям руху, пам'ятник Франка, державна казна, прийняти рішення, протиріччя, раз в рік, таким чином, багаточисельний, більше ста, в деякій мірі, виконуючий обов'язки, користуватися попитом, надсилати за адресою, співпадати, торгівельний, учбовий, прямо сьогодні, вони були повідомлені, відмінити зустріч, на сьогоднішній день, упаковка.

14. Розставте прізвища в алфавітному порядку: Гамалія, Чубинський, Заньковецька, Гжицький, Січинський, Кухаренко, Кальченко, Кметик, Івченко, Опанасюк, Мстиславець.

15. Доберіть правильні рідномовні відповідники: бархатний сезон, головна біль, нестерпна нежить, Божя корівка, ви праві, в

останній час, я рахую (не про гроші), виключати світло, від нічого робити, особисті відношення, міжнародні взаємини, відношення до пацієнтів, дівчата гадають на Івана Купала, гладити білизну, говорити на українській, змагатися у греблі.

16. Відредагуйте поданий журналістський текст. Днями відбувся тиждень математичного факультету. Кульмінаційним заходом цього дійства став туристичний похід у Карпати 16-18 травня. Подібний похід був такої ж пори минулого року. Поки що це радше співпадання, та плекаю надію, аби стало традицією факультету. А розпочиналося все так. Спочатку було анонсовано оголошення на факультеті та в соціальних мережах. Зо два тижні збору групи і ось вчере 15 травня ми уже стартуємо. У складі двадцять однієї людини під пісню „Я їду в Карпати, зелені Карпати» вирушаємо із Луцька. Хтось спить, хтось дрімає, хтось слухає доранку заздалегіть підібрану музику, де оспівуються гори, торалі, Черемоші та смереки. Так би мовити розпалюємо апетит до звідання гір. Хтось же їде уперше. Цікаві розмови за чашкою чаю біля багаття, споглядаючи на міні вистави, пантоніми. Найбільш затяжними виявилися співи, до опівночі. Вражаюче було зустріти високо на полонині отару овець і кіз. Благотворний звук від дзвіночків на вівцях. Неймовірними були оповідки вівчарів. Варто відмітити, що особливого статусу і престижності походу надавала участь викладачів: зав. кафедрою геометрії і алгебри, доцента Волошиної Т.В., Павленко Ю.С., Гришанович Т.О., Степанюка С., що є старшими викладачами кафедри прикладної математики та інформатики. При поверненні в село на одній із найкрасивіших вершин хребта із превеликим бажанням всі однодушно виголосили молитву «За Україну». Вчимося відпочивати разом, заодно і вивчати куточки Срібної Землі. Певен, що кожен уже подякував особисто нашому гіді Корсун Оксані, та не можу ще раз від усіх не висловити вдячності. Спасибі Вам, пані Оксано!

17. Відшукайте редакторські помилки в поданому фрагменті:

18. Висловіть свою позицію відповідно до запропонованої ситуації в житті редактора. Як учинили б Ви? Обґрунтуйте свою думку.

1) Якщо автор наполягає на вживанні того слова в тексті, яке подобається йому, а Ви як редактор хочете його замінити. Ваші дії.

2) Ви переробили більшу половину тексту, видалили його значну частину, адже, на Вашу думку, він став кращим. Чи правильно Ви зробили?

3) Слово чи вислів автора не порушують мовної норми, але, на Вашу думку, краще було б вжити інше слово, більш доречне. Що будете робити в цьому випадку, аби не порушити правила редакторської етики?

Тема 4

Чергування голосних і приголосних звуків.

Спрощення в групах приголосних.

Теоретичні питання для розгляду

1. Зміни приголосних при їхньому збігові.
2. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні.
3. Чергування приголосних перед суфіксами *-ськ(ий)*, *-ств(о)*.
4. Спрощення в групах приголосних.
5. Уживання літери *г* у словах.

6. Чергування голосних звуків в українській мові.
7. Чергування приголосних звуків в українській мові.

Практична частина

1. Від поданих географічних назв утворіть відносні прикметники за допомогою суфікса -ськ(ий). Прокоментуйте зміни приголосних на межі твірної основи та суфікса.

Кагарлик, Бучач, Кам'януха, Сиваш, Немовичі, Единбург, Глеваха, Бурлук, Рига, Норвегія, Чикаго, Хмільник, Волноваха, Білокоровичі, Острог, Народичі, Бахмач, Париж, Заліщики, Гамбург, Люксембург, Лейпциг, Прага, Кобеляки.

2. Від поданих слів утворіть прикметники. Прокоментуйте наявність чи відсутність спрощення у групах приголосних.

Честь, доблесть, млість, зап'ястя, захист, швидкість, запуск, гігант, парламент, тиждень, заздрість, проїзд, цілість, якість, пестити, совість, контраст, область, баласт, очистити, випуск, жалість, форпост, кількість, перехрестя.

3. Перепишіть речення, розкриваючи дужки. Знайдіть у них фразеологізми, з'ясуйте їхнє значення.

1. (Козак+ське) (пан+ство) походжає в киреях чорних, як один (Т. Шевченко). 2. Всі казали: "Поки світа сонця, у ярмі (шотланд+ський) люд не буде!" (Леся Українка). 3. Я ж тебе так точнісінько боюсь, як (торік+нього) снігу (М. Кропивницький). 4. Пив він, зажмуривши очі, великими (кінь+ськими) ковтками (Григорій Тютюнник). 5. Він сопів, як (коваль+ський) міх... (М. Коцюбинський). 6. Наговорив сім мішків гречаної вовни, а все півтора (люд+ського), що й купи не держиться (Б. Грінченко).

4. Контрольне перевіряння. Утворіть прикметники від поданих власних і загальних назв:

Варіант 1. Черемош, Дрогобич, Прага, француз, таджик, слухач, Ірак, Бранденбург.

Варіант 2. Кривий Ріг, Луцьк, боягуз, Буг, Мекка, Славутич, Запоріжжя, глядач.

Варіант 3. Гадяч, Велика Лепетиха, Народичі, Теплик, казах, брат, Ніцца, читач.

Варіант 4. Ужгород, Донецьк, Мадрид, Збараж, герцог, Рига, Чикаго, Гринвіч.

Варіант 5. Лейпциг, козак, Абхазія, Вінніпег, Дамаск, Галич, Гаага, Поділля.

5. Від поданих слів утворіть прикметники за допомогою суфікса **-ськ(ий)** і запишіть їх у дві колонки: 1) ті, у яких сполучення суфікса **-ськ(ий)** з кінцевим приголосним твірної основи пишеться за фонетичним принципом (пишемо, як чуємо); 2) ті, у яких написання цих сполучень не збігається з вимовою.

Ятрань, Новоселиця, комендант, завод, Рига, альпініст, Овруч, село, депутат, Калуш, журналіст, Умань, емігрант, Житомир, Запоріжжя.

6. Вставте, де треба, пропущені букви **г, д, к.** Слова запишіть у дві колонки: 1) у які не вставляли букв; 2) у які вставили пропущені букви.

Швидкіс..ний, якіс..ний, улес..ливий, осві..читися, хвас..ливий, контраc..ний, щас..ливий, блис..нути, аген..ство, заїз..ний, їж..жу учас..ник, заздріс..ний, ус..ний, випус..ний, стис..нути, щотиж..ня, студен..ський, студен..ство, очис..ний, скатер..ка, буревіс..ник, п'я..десят.

Прокоментуйте орфограму. До кожної групи доберіть власні приклади.

7. Вставте пропущені літери в словах: *боро...ьба, кавка...ький, ща...ливий, товари...ький, громад...ький, соня...никами, дорі...ці, во..кий, соло...кою, во...зал, в'ї...жають, соло..кий.*

8. Від поданих іменників утворіть прикметники за допомогою суфікса **-ськ(ий)**. В одну колонку запишіть слова, у яких відбулися зміни кінцевих букв на позначення приголосних, а в другу – ті, у яких змін не відбулося. Поясніть правопис.

Методист, Овруч, Голландія, Цюрих, парубок, Кременчук, Лейпциг, казахи, Прип'ять, Кривий Ріг, місто, тюрки, водолаз, альпініст, Мекка, Рига, товариш, Гаага, пірат, чехи, Дамаск, пророк, університет, баски, Луцьк, Буг, люди.

9. Відредагуйте фрагменти журналістських текстів відповідно до мовних правил:

1) *Він підкреслив, що норми закону також поширюватимуться й на комунальні підприємства.*

2) *Хоча в проекті рішення було запропоновано рекомендувати голові облради заключити контракт з паном Савельєвим, достатньої кількості голосів для підтримки цього проекту в комісії не виявилось.*

3) *Дана сума пропонувалася за позитивне вирішення питання щодо працевлаштування на посаду керівника/заступника керівника підрозділу детективів НАБУ.*

4) *Також "Газпром" має право оскаржити рішення Антимонопольного комітету повністю або частково до господарського суду у двохмісячний строк з дня одержання рішення.*

5) *Так, Луцькому міському голові Миколі Романюку під час звіту перед громадою міста 18 лютого надійшло багато запитань в письмовому вигляді від мешканців міста.*

6) *Прем'єр-міністр України доручив відзавтра та впродовж наступних 30 днів провести конкурс на призначення керівників п'яти державних компаній і підготувати конкурсні умови для призначення директорів ще двох компаній.*

7) *«Якщо облрада зуміє домовитись, то можливо в цьому році буде проведено цей аукціон», - сказав Тарас Яковлев.*

8) *У Луцьку ТзОВ "Котон" занедбало орендовану територію, де знаходяться їхні виробничі приміщення. У зв'язку з цим депутати вирішили продовжити ТзОВ "Котон" договір оренди тільки два роки, через те, що підприємство не дбає про благоустрій території. ТзОВ "Котон" хотіли поновити договір оренди землі на бульварі дружби Народів, 4в на десять років. Депутат Костянтин Петрочук запропонував продовжити їм термін оренди лише на два роки, щоб вони зрозуміли, що договір їм можуть й не продовжити.*

10. Хвилинка мовної культури. Наведіть правильні рідномовні відповідники: я вибачаюся, пане Петренко, пані Петренко, в десять годин, п'ятнадцять хвилин після одинадцятої,

більша половина книги, пару хвилин, зустрічаються помилки, вірно сказав, із-за непогоди, відповідно з документом, згідно інструкції, здавати екзамен, виступ по телебаченню, підписка на газети, відмінити рішення.

11. Від поданих іменників утворіть прикметники. З'ясуйте, в яких словах відбулося спрощення приголосних, а в яких – ні.

<i>честь –</i>	<i>контраст –</i>
<i>проїзд –</i>	<i>користь –</i>
<i>баласт –</i>	<i>пестоці –</i>
<i>щастя –</i>	<i>тиждень –</i>
<i>зап'ястя –</i>	<i>компост –</i>
<i>кількість –</i>	<i>кореспондент –</i>
<i>область –</i>	<i>радість –</i>
<i>захист –</i>	<i>пристрасть –</i>
<i>якість –</i>	<i>агентство –</i>
<i>студент –</i>	<i>совість –</i>
<i>пропагандист –</i>	<i>вартість –</i>

12. Слова в кожній групі розставте за алфавітом і запишіть у дві колонки.

1. Сад, вишенька, жайворонки, зерно, холодно, ліс, листопад, переліт, зранку, зовсім, доверху, чисто, здогад, личко, лицар, жердка, щітка, шланг, віз, горб, радість, цукор. 2. Степ, стебельце, вівчар, зола, жар, вилов, відліт, вище, хороше, удруге, число, яйце, підріс, палац, питання, відступ, виступ, відплата, підрив, шарж, футляр, хром.

13. Прочитайте речення. Запишіть їх, розкриваючи дужки. При необхідності звертайтеся до словників та довідників.

1. Я люблю веселий ранок Холоднючої зими, Як на двір, на стіни, (г,г)анок і на шлях за ворітьми Упаде із неба промінь. Дим пов'ється з димарів. На току підніме (г,г)омін (г,г)рая (г,г)алок і (г,г)раків (Я. Щоголів). 2. Оце мій дім. В нім затишно й світло, В нім стіни – наче біле полотно. (Г,Г)аптуй! Твори! Я відчиняю вікна, І (г,г)олуби сідають на вікно. 3. Довіру маю до очей. Не приховать знева(г,г)и

(г,г)лей. Який зав'яз на дні зіниць. Так само як не приховать Любові й мудрості печать І духу незбориму міць. 4. Ба(г,г)рянець вино(г,г)радника... Цей тон (г, г) либокий, ніби дно нічного саду. Мов соковите (г,г)роно вино(г,г)раду. Неначе звука дикий обертон (з тв. Л. Скирди). 5. На (г,г)олубих лу(г,г)ах, мов (г,г)олуб, кошлатих сонць шу(г,г)ає спях, волошки в золотих житах і пелехаті маки долу (г,г)еть оклонили (г,г)оловки, а пам'ять любої руки – тонкої, білої, (г,г)інкої – пере(г,г)ортає днів сувої. І золотої й дорогої нам стане думи на віки (В. Стус).

14. Доберіть правильні рідномовні відповідники: *бархатний сезон, головна біль, нестерпна нежить, Божя корівка, ви праві, в останній час, я рахую (не про гроші), виключати світло, від нічого робити, особисті відношення, міжнародні взаємини, відношення до пацієнтів, дівчата гадають на Івана Купала, гладити білизну, говорити на українській, змагатися у греблі.*

15. виправте мовні і технічні помилки у поданому тексті:

Це документальна стрічка, у якій розповідається про революцію гідності і війну на Донбасі. Коли на Майдані починалася революція, Алісі було 26 років. Як і багато інших режисерів, вона почала знімати важливі події, що відбувалися у її країні. Але дуже швидко вона стає не лише спостерігачкою, але й учасницею подій, які розвиваються в країні, – повідомляють організатори Docudays UA. На протязі наступних двох років Аліса опиняється в найгарячіших точках заворушень: від Майдану Незалежності в Києві, через блокпости Слов'янська, до руїн донецького аеропорту.

Це також історія про почуття, крізь які проходить війна, і проблему вибору. Показ фільму відбудеться 3 грудня о 14:00 у Палаці культури міста Луцька. Після перегляду – зустріч з режисеркою Любов'ю Дураковою.

16. Відшукайте лексичні помилки у поданих реченнях, виправте їх на нормативні форми. *1. Школярам доручили прибрати шкільний двір. 2. Кожному гостеві нашого закладу подарували пам'ятний сувенір. 3. Похід князя Ігора на половців відбувся в квітні місяці. 4. Ми зайняли перше місце на конкурсі. 5. Молоко дуже*

корисливе для дитячого організму. 6. Я рахую, що швидке потепління погана вплине на здоров'я людей, які страждають від тиску. 7. Солдати Ігоря були відважними. 8. Треба приймати активну участь у різних міроприємствах. 9. Я запишу цей знаменитий день народження у свій щоденник. 10. Нам прислали дорогі ліки аж із самої Америки. 11. У магазині Галина забула покупцеві вручити решту. 12. Часто на ринку спостерігається беушна техніка, яка майже на половину менше за ціною нової.

17. Відредагуйте поданий документ відповідно до правил української мови.

ПРЕС-РЕЛІЗ

Дванадцятого березня 2008-го року в національному музеї Тараса Шевченка відбудеться VII Міський конкурс читців Поезії Тараса Шевченка.

Організатори конкурсу: Головне Управління Освіти і Науки виконавчого органу Київської Міської Ради (Київської міської державної адміністрації); Управління освіти виконавчого органу Шевченківської районної у м.Києві ради (Шевченківської районної у м.Києві державної адміністрації); Національний Музей Тараса Шевченка.

Мета конкурсу - пропаганда творчості великого поета Тараса Шевченка; залучення дітей та учнівської молоді до вивчення й осмислення постаті кобзаря, його спадщини. Конкурс проводиться у національному музеї Тараса Шевченка. Конкурс став традиційним, він відзначається високим рівнем організації та сприйняттям у культурно-мистецькому житті столиці. В конкурсі беруть участь учні 7-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів. Конкурсанти читають або виконують у музичному супроводі поезію Тараса Шевченка, твори інших авторів про кобзаря, а також власні твори про поета.

Переможцям вручають дипломи та цінні подарунки.

Початок конкурсу о 14.00. год.

Адреса: бульвар Шевченка,12.

Контакти оргкомітет: 279-24-13

18. Укажіть фактичні помилки в заголовках журналістських текстів: *«Аватар» потіснив фільм про кохання солдата», «Рак головного мозку викликають не мобілки – вчені», «Рейтинг найвідвідуваніших ресурсів інтернету очолив Goolge», «Наречений Кільчицької схожий на Бреда Піта».*

19. Укажіть фактичні і правописні помилки у поданих заголовках (без звертання до тексту):

1) *«Нардеп звітує: здобутки радикала Буліги»; «На проспекті Волі палає мерседес нардепа Андрія Козюри» («0332.ua», 09.02.2019);*

2) *«Вагітну жінку та ще кілька осіб волинські МНС-ники витягли з вогню» («Волинські новини», 16.10.2020);*

3) *«Волинські АТОвці можуть двічі на рік покращити здоров'я за державний кошт» («VIP», 30.09.2019).*

Тема 5

Наголошування слів в українській мові.

Милозвучність мовлення (евфонія). Основні засоби евфонії.

Теоретичні питання для розгляду

1. Особливості наголошування слів в українській мові.
2. Загальні правила наголошування іменників із суфіксом -к- у множині.
3. Наголошування віддієслівних іменників на -ання.
4. Наголошування іменників на -лог, -метр.
5. Наголошування вказівних і присвійних займенників (мого, твого, цього, того).
6. Наголошування особових форм дієслів (кажу, беру, ідемо, несемо).
7. Логічний наголос у тексті. Правила вживання логічного наголосу.
8. Слова з подвійним наголошуванням.
9. Складні випадки наголошування слів.
10. Типові хиби сучасного наголошування.
11. Особливості вживання прийменників у/в.
12. Правильне уживання прийменників з/із/зі/зо.

13. Вживання сполучників *і/й*.
14. Правопис префіксів *при-, пре-, прі-*.
15. Правопис префіксів, що закінчуються на приголосний (*з-, с-, роз-, без-, через-* і под.).

Практична частина

1. Теоретичний матеріал підготуйте самостійно, скориставшись довідковими виданнями та інтернет-ресурсами:

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ : Наукова думка, 2020. 392 с.

Громик Ю. В. Український правопис : навч. посібник. Київ : ВД «Кондор», 2018. 166 с.

<https://ukr-lifehacks.ed-era.com/rozdil-1/nagolos>

<https://ukr-mova.in.ua/library/nagolos/>

2. Запам'ятайте наголос в українських словах.

Бéсида, бóсий, вóсьмий, вісімдеся́т, до́шка, дочка́, живóпис, старі́й, сто́ляр, засу́ха, ко́лесо, кухо́нний, літо́пис, авторі́, сімдеся́т, русло́, сороко́вий, дрóва, чотирна́дцять, нові́й, осока́, одина́дцять, о́лень, ре́міль, ці́ган, верба́, прі́ятель, руко́пис, жаркі́й.

3. Запишіть 5 слів, зміна наголосу в яких змінює значення слова.

4. Поставте наголоси у словах. Правильність перевірте за словником.

Абичий, бавовництво, вершковий, виробіток, зубожіти, інженерія, лавровий, міфологія, насамперед, абияк, вилиск, виснаженість, виховання, гаданий, ненависть, католицький, завдання, дослідження, змагання, вболівання, одужання, збирання, недоїдання, одинадцять, шістнадцять, зрання.

Кінематограф, стенограф, спектрограф, хронограф, каліграф, поліграф, телеграф, барометр, гальванометр, хронометр, термометр, гекзаметр, діаметр, периметр, дециметр, міліметр, сантиметр, кубометр.

5. Поділіть слова на склади й поставте в них наголос. Випишіть у три стовпчики слова з наголосом: 1) на першому

складі; 2) на другому складі; 3) на третьому складі. З перших букв прочитайте початок прислів'я: «...лапою нема де ступити».

Кадровик, щовечора, пам'ять, очний, очікувати, учениця, розсівати, цокотати, йотований, ложка, ярмарок, існування.

6. Поділіть слова на склади й поставте наголос у них. Випишіть у три стовпчики слова: 1) з наголосом на першому складі; 2) на другому складі; 3) на третьому складі. З перших букв прочитайте початок прислів'я: «..., а лінь марнує».

Прізвище, генерал, черемха, очіпок, регіт, люб'язний, охолоджувати, ощадний, айсберг, водіння, дощовий, учорашний, ірис, циган, кавказький, Євпаторія, якір, акорд.

7. Поставте наголос у словах: догмат, кидати, випадок, разом, розвідка, вірші, олень, спина, цілина, завдання, абияк, генезис, каталог, літопис, грошей, загадка, курятина, добуток, квартал, бюлетень, феномен, везла, адже, вимога, оптовий, некролог, розв'язання, добуток, новий, пізнання, перебіг подій, подушка, ненависть, позаторік, чорнослив, чорнозем, отаман, олень, кропива, ознака, індустрія, ікло, псевдонім, асиметрія, вимога, довідник, дочка, фаховий, подруга, запонка, текстовий, недокурок, діалог, курятина, перепис, середина, фартух, цемент, центнер.

8. Поставте і прокоментуйте наголос у поданих словах: алфавіт, весняний, помилка, заголовок, завжди, назавжди, договору, жалібний, м'язовий, первісний, перестарок, простий, також, правописний, слізьми, розбір, корисний, работоргівля.

9. Утворіть множину від слів *озеро, дерево, жінка, острів*, а також поєднайте їх із числівниками *два, три, чотири*. Прокоментуйте особливості наголосу в утворених формах.

10. Відшукайте у тексті слова, на які падає логічний наголос. *Мова – це засіб спілкування, він властивий тільки людям. Так, словами ми спілкуємося. По-перше, їх дуже багато. До кожного слова наша уява малює його значення. Ніякі звуки не можуть замінити усього багатства слів. По-друге, кожне відкриття можна описати словесно новими словами, збагатити мову. Мова дає змогу читати книги, пізнавати світ. По-третє, як душевно мелодію*

можуть прикрасити слова. Багато чарівних пісень просто не існувало би без мови. Мова – це велике досягнення людства. Тому треба знати її.

11. виправте помилки, що виникли через неправильний переклад: з теорема слідує, слідувати прикладу, у тексті зустрічаються помилки, оказати вплив, це питання являється, ослаблюючий, слідуоча зупинка, узагальнюючий, включаючи це питання, в результаті, по цьому питанню, підняти це питання, по договору, являється взірцем.

12. Потренуйте свої ораторські здібності й вимову. Прочитайте вголос швидкомовки й потішки, зосереджуючи увагу на роботі мовних органів і чистоті звуків.

Ще дощ іде, періщить злива, щенятко вимокло, як хлющ, а щиглик, щебетун щасливий, щебече, пурхнувши на кущ. Юрасик любить працювати, він – юний садівник, юннат. З юрбою малюків завзятих за школою він садить сад (Н. Забіла). Цілий день на ланцюжку цап кружляє на лужку. Це б він випас весь лужок, та якби не ланцюжок (В. Кравчук). Цапок водицю п'є з цеберка, скубе травцю у саду. Їжак покликав їсти й пити своїх маляток-їжачків. Та не схотіли їсти діти, він їхню їжу сам поїв (Н. Забіла). Хоче влізти в шафу кішка: шурхотить у шафі мишка. Над шляхом Явдошка шукала волошки. Явдошко, волошки шукати облиш: над шляхом ти знайдеш один лиш спориш. Біжать ожини поміж обжини, і вже у Жені ожина в жмені. Жатка жваво жито жне (Г. Бойко). В чаплі чорні черевички, чапля чапа до водички (Нар. тв.). Чапля чайці чемно мовить: – Черногуз пішов на лови (О. Кононенко). Гуси гучно телготали, горобці зерно клювали. Гонять гуси горобців, голубок на танок сів (О. Кононенко). Тихо, тихо в темнім лісі, хтось таємний спить в горісі. Рідний голос, рідне слово – все народжене з любові (Г. Чубач).

13. Прочитайте. Кінцевий приголосний попереднього слова у вимові зливайте з голосним [і] наступного слова, але не пом'якшуйте його.

Від Івана, перед інститутом, Іван Іванович, син і батько, мороз і сонце, колос і стебло, без імені, серед інженерів.

14. Перепишіть подані слова, вставляючи на місці крапок букву *ф* чи буквосполучення *хв*. Вкажіть, котрі слова можуть мати варіантне написання *ф/т*.

...остище, ...орменій, ...алькуватий, ...иля, ...орум, ...ормат, тор..., ...едір, ка..едра, ...аткий, логари...м, ...ороба, ...илина, ...алебний, ...астливий, ...ортуна, ...іртка, ..оя, ...ураж, ...отограф, ...отонабір, ...абрика, ...артух, ...араон, е...іф, Борис...ен.

15. Вставте потрібні прийменники і сполучники. Прокоментуйте.

1) у або в: живемо .. Сквирі, наші рідні .. Обухові, працюю.. аптеці, перебуваю на лікуванні .. стаціонарі, пірнаю глибоко .. воду, піднімаю голову ..гору, буває різне .. житті, зібрались дома .. Ірини, уважно заглиблююсь .. роботу, .. школу діти йдуть .. шість років, спитаю .. мами, знайду підтримку .. батьків, працюю .. школі, .. театрі були ..чора, .. Держбуді України відбулася нарада, народилася .. Львові, освіту здобувала спочатку .. школі, потім .. училищі, а пізніше –... університеті.

2) і або й: брат .. сестра, сестра .. її чоловік, студенти .. аспіранти, зібрались сусіди .. родичі, вчора .. сьогодні, минуле .. сучасне, .. довго так буде, зупинився .. спитав, вуз .. школа, школа ... вуз, дерева .. кущі, чорнобривці .. айстри, смородина .. атрус, фрукти .. овочі, овочі .. фрукти, город .. сад, ліс .. поле, працювати .. відпочивати, треба вміти читати .. писати, учні .. учителі, учитель .. учень, слово .. речення, прикметник .. іменник, числівник .. займенник, звук .. буква, хліб .. сіль.

16. Вставте необхідні літери у словах та прокоментуйте орфограми: *бе...господарський, бе...печний, ...жувати, ...хибити, бе...відповідальний, ...фотографувати, ро...в'язати, бе...надійний, ро...сада, ...шити, ро...смішити, ро...кішний, ...дати, бе...перервний, ...берегти, ...кінчити, ...чорніти, ро...рісся, ...писати, ...сунути, ...чистити, ро...доріжжя, бе...принциповий, ро...сипаний, бе...предметний, бе...повітряний, ро...формувати, бе...силля,*

...полоти, ...хвалити, ...чесати, ...користатись, ...творений,
...кришити, ...фабрикувати, ...хопити, *бе...перервний*, *ро...голосити*,
во...величити, *бе...карний*, ...кропити, ...кидати, ...топтати,
...садити, ...сунути, ...палити, ...чиняти, ...хитрити, ...кроїти.

17. Вставте необхідні літери у словах та прокоментуйте орфограми: *пр...людія*, *пр...тензія*, *пр...тендент*, *пр...подобний*,
пр...бути, *пр...морозити*, *пр...красний*, *пр...мус*, *пр...бережний*,
пр...міський, *пр...кувати*, *пр...великий*, *пр...зирство*, *пр...свята*,
пр...рогатива, *пр...освященство*, *пр...хід*, *пр...старілий*, *пр...звисько*,
пр...пишний, *пр...тяжкий*, *пр...вселюдний*, *пр...бережний*,
пр...великий, *пр...морський*, *пр...дтеча*, *пр...красно*, *пр...святити*,
пр...гноблений, *пр...стиж*, *пр...зер*, *пр...мудрий*.

18. Вимовляйте правильно звук ч, не допускаючи його пом'якшення.

М'ячик, печиво, ключик, чижик, читати, час, чайка, чашка, чапля, чайник, дача, човен, чорнило, курча, качан, часто, сучок, панчохи, гачок, бачок, чохол, чоботи, чому, чуття, чужий, чудовий, чудо, чути, чуб.

19. Дотримуючись орфоепічних норм української мови, прочитайте подані слова.

Дзвін, відзначатися, надзоряний, пробудження, піджилки, воджу, відрядження, підживлення, надземний, бджола, дзяволити, джбан, відзолити, дзюрчати, джерело, кукурудза, паранджа, дзвякати, джура, дзижчати, підживлення, джигіт, дзеленькати, джем, наджаркий, передзвітний, дзьоб, дзита, пробудження, відрядження.

20. Прочитайте афоризми французького письменника-мораліста Франсуа де Ларошфуко, перекладені українською мовою. Виправте всі порушення правил чергування у-в, і-й.

Ми усі маємо доволі сили, щоб знести чуже лихо. Вигода говорить всіма мовами і виконує різноманітні ролі, навіть роль безкорисливості. Всі нарікають на свою пам'ять, але ніхто не скаржиться на свій розум. Не досить мати гарні якості, треба уміти їх використовувати. Зло, як й добро, має своїх героїв. Пороки

уходять в склад чеснот, як отрута в склад ліків; розважливість їх змішує, послаблює їхню дію й вміло послуговується ними, як засобом проти життєвих незгод. Нема нічого дурнішого за бажання бути найрозумнішим від всіх. Корисливість приводить в дію усі вади й всі чесноти. Щоб стати великою людиною, треба уміти користуватися з всього, що дає фортуна.

21. Знайдіть порушення милозвучності мови і виправте їх. Прокоментуйте орфограми.

I. 1. Поет в “Гайдамаках” показав нестримну силу повсталого народу. 2. В словах і діях гайдамаків відбилось прагнення народних мас до соціальної й національної справедливості. 3. Колишній наймит і попихач, Ярема іде у перших рядах повстанців. 4. Визволивши Оксану і одружившись з нею, він того ж вечора повернувся в свій загін. 5. Він вже не убогий сирота, а дужий народний месник. 6. В героїчному плані змалював Шевченко і ватажків повстання – Залізняка та Гонту. 7. Вони до глибини душі проїнялися інтересами і болями поневоленого народу.

II. 1. Луцьк з висоти пташиного польоту. 2. Луцьк посів друге місце у рейтингу найкомфортніших міст України. 3. В деяких мікрорайонах Луцька суттєво знизиться тиск води. 4. В страшній аварії на Набережній загинув один з водіїв. 5. Як ремонтуватимуть спуск в Центральний парк Луцька. 6. Громаді хочуть повернути землю з ставком. 7. Музей на Волині отримав в подарунок унікальну рідкісну печатку. 8. Судитимуть лучанина, який вбив табуреткою знайомого. 9. У одіозної соратниці Пашинського ДБР проводить обшуки. 10. 21 квітня не буде електроенергії у Колодязному і у Ковелі на двох вулицях.

22. Проаналізуйте довільно обраний журналістський текст з огляду на дотримання норм милозвучності. Виправте анормативи, якщо такі зафіксуєте. Прокоментуйте.

Тема 6

Написання складних і складених власних назв

Теоретичні питання для розгляду

1. Написання складних і складених власних назв.
2. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів.
3. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, з дефісом.

Практична частина

1. Запишіть з великої чи малої літери. Прокоментуйте написання.

(Н,н)аціональна (А,а)кадемія (Н,н)аук України, (А,а)хіллесова (П,п)'ята, (З,з)аслужений (Д,д)іяч (Н,н)ауки, (Л,л)авреат (Н,н)аціональної (П,п)ремії імені Тараса Шевченка, (Л,л)уцький (Н,н)аціональний (Т,т)ехнічний (У,у)ніверситет, (С,с)есія (Л,л)уцької (М,м)іської (Р,р)ади, (П,п)ерша (С,с)вітова (В,в)ійна, (Д,д)амоклів (М,м)еч, (Н,н)аціональний (Б,б)анк України, (Н,н)аціональна (Г,г)вардія України, (Ш,ш)евченківська (П,п)ремія, (Ш,ш)евченкові поезії, (Ш,ш)евченків геній, (О,о)рден (Д,д)ружби (Н,н)ародів, (А,а)кт (П,п)роголошення (Н,н)езалежності України, (В,в)олинський (А,а)кадемічний (О,о)бласний (У,у)країнський (М,м)узично- (Д,д)раматичний (Т,т)еатр імені Тараса Шевченка, (Ф,ф)ранківські (Д,д)ні, (З,з)олоті (В,в)орота, (М,м)олочний (Ш,ш)лях, (А,а)дміністрація (П,п)резидента України, (Н,н)ародний (А,а)ртист України, (С,с)узір'я (Г,г)ончі (П,п)си, (Г,г)олова (К,к)онституційного (С,с)уду України, (О,о)строви (К,к)оролеви Шарлотти, (Ш,ш)тат (З,з)ахідна (В,в)ірджинія, (Ц,ц)ентральний (Б,б)отанічний (С,с)ад, (С,с)кандинавський (П,п)івострів, (Л,л)ьвівські (Х,х)рами, (К,к)иївська (М,м)іська (Р,р)ада, (К,к)иївські (В,в)вулиці, (О,о)сманська (І,і)мперія, (В,в)ищий (А,а)рбітражний (С,с)уд України, (К,к)иївська (Т,т)орговельно-(П,п)ромислова (П,п)алата, (З,з)бройні (С,с)или України, (Г,г)енеральна (П,п)рокуратура України, (Д,д)ержавний (М,м)итний (К,к)омітет України, (Є,є)вропейська (А,а)соціація

(В,в)ільної (Т,т)оргівлі, (З,з)оря (А,а)льтаір, (С,с)танція (М,м)етро
(А,а)кадеммістечко, (Н,н)аціональна (Г,г)вардія України, (Х,х)рестові
(П,п)оходи, (В,в)иконавчий (К,к)омітет (Л,л)уцької (М,м)іської
(Р,р)ади, (В,в)олинські науковці, (К,к)онгрес (Д,д)емократичних
(С,с)ил України, (З,з)аслужений (П,п)рацівник (К,к)ультури України,
(М,м)ихайлівський (З,з)олотоверхий (М,м)онастир, (П,п)івнічна
(Б,б)уковина, (Н,н)аціональний (П,п)едагогічний (У,у)ніверситет
ім. М. Драгоманова, (С,с)тарший (Н,н)ауковий (С,с)півробітник
(І,і)нституту (М,м)овознавства НАН України, (З,з)акавказькі
(Р,р)еспубліки, (Н,н)ебесна С(с)отня, (Ж,ж)итловий (К,к)одекс
України, (М,м)іністерство (Т,т)ранспорту України, (В,в)улиця
(К,к)ривий (В,в)ал, (П,п)ланово-(Е,е)кономічний (В,в)ідділ
(Ж,ж)итомирської (М,м)іськадміністрації, (М,м)іністерство
О(о)світи і Н(н)ауки України, (П,п)останова (К,к)абінету
(М,м)іністрів України, (О,о)фіс (Г,г)енерального (П,п)рокурора,
(Д,д)ень (П,п)ам'яті та (П,п)римирення, (К,к)одекс (З,з)аконів
(П,п)ро (П,п)рацю, (В,в)ідділ (П,п)ланування (Л,л)уцької (М,м)іської
(Р,р)ади, (У,у)каз (П,п)резидента України, (Р,р)еволюція (Г,г)ідності,
(В,в)олинський (Н,н)аціональний (У,у)ніверситет імені Лесі
Українки, (М,м)едаць (З,з)а (В,в)ійськову (С,с)лужбу, (З,з)акон
України (П,п)ро (П,п)енсійне (З,з)абезпечення, (Ф,ф)ірма (І,і)мідж,
(М,м)ережа (Т,т)вітер, (Н,н)аціональний (У,у)ніверситет
(О,о)строзька (А,а)кадемія, (О,о)рден (С,с)вободи.

2. Доберіть велику чи малу літеру до поданих конструкцій:

(к)иївський (в)ійськовий (о)круг, (к)оліївщина, (л)ауреат (д)ержавної
(п)ремії, (н)аціональна (г)вардія, (п)анамський (п)ерешийок,
(п)окуття, (с)півдружність (н)езалежних (д)ержав, (н)обелівська
(п)ремія, (п)резидент (ф)ранції, (к)римські (г)ори, (к)онституційний
(с)уд (у)країни, (т)имчасовий (у)ряд, (т)ечія (г)ольфстрім,
(с)трийський (п)арк, (с)хіднокитайське (м)оре, (м)іжнародна
(а)соціація (у)країністів, (м)іськрада, (м)іністр (о)світи та науки
(у)країни, (а)нтарктида, (а)тлантичний (о)кеан, (б)огородиця,
(в)елика (в)едмедиця, (в)ійськово-(г)рузинська (д)орога, (в)есвітня
(р)ада (м)иру, (з)емський (с)обор, (з)акарпаття, (г)алицько-

(в)олинське (к)нязівство, (с)пілка (х)удожників (у)країни, (р)ада (б)езпеки ООН, (т)имчасовий (у)ряд.

3. Подані географічні назви запишіть відповідно до правил правопису. Прокоментуйте написання.

Зелений Г(з)ай, Кривий Р(р)іг, Жовті В(в)оди, Ріо (де) Жанейро, Ла М(м)ани, Новосілки (на) Дніпрі, Олійникова С(с)лобода, Ясна П(п)оляна, Стара Г(г)ута, Ріо Г(г)ранде, Порту А(а)легре, Лос А(а)нджелес, Лас В(в)егас, Рава Р(р)уська, Пуца В(в)одиця, Переяслав Х(х)мельницький, Країна С(с)хідного С(с)онця, З(з)олотоверхий, К(к)оролівство Бельгія, П(п)равобережна Україна, З(з)атока С(с)вятого Лавренція, Н(н)іагарський В(в)одоспад, Асканія Н(н)ова.

4. Уведіть у контекст слова, що означають власні та загальні назви.

Ватт – ват; Дон Жуан – донжуан; Макінтош – макінтош; Місяць – місяць; Орел – орел; Кавун – кавун; Шахти – шахти; Антрацит – антрацит; Ізюм – ізюм; Сковорода – сковорода; Суми – суми; Роман – роман.

5. Відредагуйте подані матеріали. 1. Комісія наитовхнулася на фактори порушення закону. 2. Методика з лікування серцево-судинних захворювань описана в працях багатьох лікарів-науковців та практиків. 3. На олімпіаду фізиків приїхали двоє академіків. 4. Учора ми познайомилися з молодого професоркою університету Іриною Семенівною, яка як керівниця кафедри проводить велику наукову роботу. 5. Паперу з підписом головного інженера не бачив. 6. Мій знайомий оселився в готелі “Києві”. 7. Він самий кращий мій товариш по коледжу. 8. У колекції мого товарища було більше на два жуки. 9. Відносно поведінки цих учнів буде окрема розмова. 10. Я сфотографувався в анфас. 11. Міроприємство роботи по професійній орієнтації та трудовому вихованню учнів розроблені і затверджені. 12. Не дивлячись на тяжку хворобу, студент гарно склав екзамени. 13. Характеристика на студентку ІІ курсу економічного відділення Коваленко Світлану Іванівну, українку...

6. Перепишіть, розкриваючи дужки; букви, де треба, замініть великими.

I. 1. Земле (ш)евченкова, (з)емле (ф)ранкова, ниво, засіяна щастям-добром, вічна твоя соловейкова мова, вічна розмова (д)ністра із (д)ніпром (Д. Павличко). 2. Народжує (а)нтеїв земля (Л. Забашта). 3. Прийдеши (с)ократи до суті ітимуть крізь сутінь. (Б. Олійник). 4. За свічадо було б мені (о)ко (м)орське поміж гір, а за стелю – небес голубі і бездонні намети (Л. Забашта). 5. Нескінченний (ч)умацький (ш)лях простягався у вічність двома велетенськими кривими коліями (О. Довженко). 6. Тяглись повільно в сутінках підводи (ч)умацьким шляхом млявої доби (Б. Олійник). 7. Найвеселіше ж було на (р)іздво та (н)овий (р)ік (А. Кащенко). 8. Один кінь у нас звався (м)урай, другий – (т)ягнибіда (О. Довженко).

II. 1. Розливався (д)ніпро, дочекавшись приходу весни, і в турбінах вода клекотіла, як (с)іч (з)апорізька (Д. Луценко). 2. З боків назустріч пароплаву (д)ніпровські береги пливуть (П. Дорошко). 3. До (д)ніпра бредуть, як (г)уллівери, з (о)болоні зведені дома (Д. Луценко). 4. Лебединою піснею літа айстри в (к)иївських парках цвітуть (М. Нагнибіда). 5. Уже (в)олосожар піднявся, (в)із на небі вниз повертався, і дехто спати укладався (І. Котляревський). 6. Цвіли над шляхом (п)етрові батоги (І. Цюпа). 7. Моя (б)атьківщина – подолана ніч, на кремені виростий колос (М. Рильський). 8. Всяк (ш)отландець вільний пан своєї (б)атьківщини (Леся Українка).

7. Прочитайте тексти і поясніть, які мовні норми порушено в них.

1) Група фірм «Мезокред» працює над проектом будівництва великого комплексу дрібнооптового магазину по західноєвропейським стандартам у Мінському районі м. Києва. Основною метою цього проекту являється забезпечення максимальних вигод і зручностей для покупців. «Мезокред» приймає активну участь у громадянському житті країни, являється спонсором різних культурних і спортивних міроприємств.

2) Незалежний аудиторський контроль є основною формою зовнішнього фінансового контролю у розвинутих країнах, де

законодавством передбачено обов'язкове аудиторське підтвердження достовірності і повноти фінансової звітності. В діловому бізнесі вступають у партнерські стосунки лише з тими підприємцями, звітні дані яких підтверджені аудиторським висновком. Фірми, компанії можуть самостійно вибрати кваліфікованого, незалежного від будь яких відомств контролера.

8. Прокоментуйте правильність написання відповідно до чинних норм правопису: Шановні працівники! Звертаємося до Вас / вас із проханням.... Високоповажний Міністре! Просимо Вас / вас...

9. Відредагуйте поданий журналістський матеріал:

Лучани доторкнулися до «хвойної» поезії: презентували збірку Павла Коробчука

Павло Коробчук – відомий український поет, прозаїк, переможець літературних слемів, радіоведучий та ще й музикант. Народився у Луцьку, закінчив Факультет україністики, а у 17 років отримав літературну премію «Смолоскип».

17 березня митець завітав на Факультет Філології та Журналістики СНУ ім. Лесі Українки презентувавши нову збірку - «Хвоя». Про особливості кольорової гами, поетичний памфлет спецвідділу «Беркут» та подробиці стосунків Павла з його батьком розповів Інформаційному агентству ВолиньPost. На початку зустрічі автор розповів про видавничий процес створення збірки і трішки переплутав обкладинку з форзацом. Павло не оминув символіку книги, зазначивши: «Хвою» можна не лише тримати в руках, а й обіймати». З-поміж семіотичних чи то пак містичних особливостей є кількість поезій. «Написавши з 5 десятків віршів, вирішив завершити на цифрі 100, однак зупинився на 99-му, задля того, щоб читач став сотим віршем». До того ж, вона не є закінченою без самого читача, - підкреслює він. Чому все ж таки «Хвоя»? Книга про мудрість, легені та кисень людини. Певною мірою й про війну, яка бореться із стражданнями та поступово витікає у позитивне русло - кохання. Так вирінає 3-тя фінальна частина, збалансовуючи сумне та веселе. Це і нотки спокою, і умиротворення,

і життєвої мудрості поколінь. Опісля короткого представлення збірки, Павло скромно зізнався: «Я барабаник у двох музичних гуртах. Ми граємо «рочок» (рок, - від авт.)». Автор продовжив знайомити гостей із «Хвоєю». Прорекламував вірш «Тюлень кохання» у рівненській області», маючи на увазі метафорично «Тунель кохання» у місті Клевань. Також він зізнався, що й досі не визначився із відтінком обкладинки: «Не знаю, який це колір: фіолетовий чи то рожевий. А ви знаєте?». Хтось із присутніх допустив - «Це кораловий». Однак, все ж таки автор зупинився на бурячковому. Торкаючись тієї життєвої мудрості поколінь, поет розповів про родинно-поетичні зв'язки: «Мій батько - Петро Коробчук, заклав літературний фундамент у мою творчість. Він радив потрібні книги у потрібний період життя. Круто мати такого порадника у сім'ї». На завершення Павло зачитав декілька рядків з інтимної лірики, після чого активно фотографувався із новою армією шанувальниць «хвойної» поезії.

10. Відредагуйте подані речення відповідно до мовних норм:

1. Музей закривають у шість годин вечора. 2. У суботу ми не поїхали на екскурсію завдяки тому, що заболів наш керівник. 3. “Хіба ревуть воли, як ясла повні” П. Мирного видавалося на Україні багато разів. 4. Повість “Микола Джеря” – одна з найкращих досягнень Нечуй-Левицького як письменника-реаліста. 5. На англійській мові на лекції ми читали твори Шекспіра. 6. Багатьом народам царської Росії було заборонено видавати газети і книги, навчати дітей на рідній мові. 7. При проведенні лабораторних занять дослід виконується в такій послідовності... 8. Туристична фірма організовує щоденні туристичні поїздки у Полтаву на суботу та неділю. 9. Герой твору боліє за нерозумно втраченим часом. 10. Студенти не додержуються тиші на перервах між заняттями. 11. Ми повинні опановувати знаннями, щоб примінити їх на практиці. 12. Основний текст протоколу ділиться на розділи, які відповідають пунктам повістки денної. 13. Були прийняті всі міри, щоб забезпечити учнів підручниками.

11. Зредагуйте вислови:

А) Поступити в інститут, зайняти перше місце в олімпіаді, одержати спеціальність викладач французької мови, вступити на курси по інформатиці, працювати на посаді фельдшер-лаборант, навчатися на юридичному факультеті на спеціальності, моя сім'я складається з чотирьох чоловіків я, мати, батько, брат, я займаюся мовою програмування.

Б) В 2008 році я вступив у Національний Авіаційний Університет, де навчаюся до теперішнього часу. В 2009 році поступив до Київського національного університета та економічний факультет, зараз являюся студентом 1 курсу. На протязі 2004-2009 вчився на юриста в університеті, який закінчив з гарними показниками.

12. Відредагуйте текст листа:

Шановні панове!

Ми просимо надіслати нам прескуранти (прайсси) на всі види вашої продукції. Ваша фірма являється головним дистрибутором з продажі поперечно-шліфуфальних верстатів в Україні. Ото ж просимо насамперед повідомити, на яких умовах Ви могли б заключити довгостроковий договір поставки.

14. Проаналізуйте фактичну помилку в поданому фрагменті казки:

Ослик був дуже задоволений. І всім у лісі говорив:

– А у мене є друг!

– Що ще за друг? – спитало сердите ведмежа. – Мабуть, щось маленьке?

Подумав самотній ослик і сказав:

– Ні, мій друг – великий слон.

Тема 7

Подвоєння приголосних.

Написання не з різними частинами мови

Теоретичні питання для розгляду

1. Подвоєння приголосних як наслідок збігу букв.
2. Подвоєння букв як наслідок подовження консонантів.
3. Написання *-nn-* у словах.
4. Написання *не* з іменниками.
5. Написання *не* з прикметниками і дієприкметниками.
6. Написання *не* з дієсловами і дієприслівниками.
7. Написання *не* з прислівниками.

Практична частина

1. Теоретичний матеріал підготуйте самостійно:

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, Ін-т укр. мови НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. Київ : Наукова думка, 2020. 392 с.

Громик Ю. В. Український правопис : навч. посібник. Київ : ВД «Кондор», 2018. 166 с.

2. Подані іменники запишіть в орудному відмінку однини. Прокоментуйте наявність чи відсутність подовження приголосних.

Осінь, радість, загибель, галузь, мати, сіль, кров, ніч, радість, жовч, верф, вість, височінь, міцність, вісь, тінь, подорож, суміш, дотепність, шерсть, смерть, міць, гниль, розкіш, зустріч, фальш, піч, щирість, свіжість, мить, мазь, приятель, повість, молодь, юність.

3. На місці крапок вставте одну чи дві літери *н*. Прокоментуйте наявність чи відсутність подовження приголосних у прикметникових та дієприкметникових суфіксах.

І. Стара..ий, силе..ий, поора..ий, благослове..ий, блаже..ий, загублен..ий, свяще..ий, зробле..ий, довгожда..ий, сказа..ий, неочікува..ий, виверше..ий, обладна..ий, напруже..ий, загубле..ий, вихова..ий, жада..ий, бажа..ий, скаже..ий, закінче..ий,

запрограмова..ий, огне..ий, пече..ий, створе..ий, сформульова..ий, скопійова..ий, враже..ий, дарова..ий, знаме..ий, тума..ий, нездола..ий, незліче..ий, навіже..ий.

II. 1. «Україна – мій дім»: натхне..ий ролик з мільйо..ими переглядами. 2. Луцьк пташи..ий. Фоторепортаж. 3. У сметані, яку продавали в Луцьку, виявили росли..ий жир, а це не передбачено рецептурою. 4. Незна..ий Кисилін: волинське село з давньою історією.

4. Виконайте вправу, пригадавши правила подвоєння в словах іншомовного походження: ві(л,лл)а, Мі(с,сс)урі, телегра(м,мм)а, ба(с,сс)ейн, а(л,лл)егро, а(п,пп)лікація, і(л,лл)юзія, мета(л,лл), кардіогра(м,мм)а, ка(с,сс)ація, Джон Ке(н,нн)еді, кла(с,сс)ифікація, ко(л,лл)егія, ко(л,лл)ектор, ко(л,лл)оїдна хімія, коло(н,нн)ада, ко(м,мм)унальний, ко(м,мм)утатор, компре(с,сс)ор, конфе(т,тт)і, ко(р,рр)ектність, ко(р,рр)еспондент, ко(р,рр)озія, ко(т,тт)едж, кро(с,сс), лібре(т,тт)о, ло(б,бб)і, Лоренцо Ло(т,тт)о, і(п,пп)одром, па(н,нн)а, сю(р,рр)еалізм, те(р,рр)орист, капе(л,лл)а, інка(с,сс)атор, га(м,мм)а.

Порівняйте правила подвоєння букв у питомих та іншомовних словах.

5. Усно відредагуйте подані речення відповідно до норм української мови.

1. Ваші пропозиції торкаються важливих сторін діяльності окремих приватних господарств. 2. При транспортуванні певну долю витрат приймає на себе власник. 3. По обговорюваному питанню поступило багато пропозицій. 4. Абітурієнти мають право здавати документи в любий навчальний заклад. 5. Учні приймають участь у різних конкурсах, олімпіадах, змаганнях. 6. У п'ятницю заміну уроків провели згідно наказу директора. 7. По тих розділах буде контрольна робота. 8. Всі студенти мають пропуски до учбового корпусу. 9. Лекції починаються в вісім годин. 10. Університет кожного року проводить день відчинених дверей. 11. Завтра студенти здають залік по філософії. 12. Менеджер уважно вивчав прейскурант цін на товари.

6. Проаналізуйте зауважену фактичну помилку в поданому фрагменті казки:

Мабуть, порося пожило б там ще,
але тут чомусь його знову
потягнуло додому. Взяло порося
листа від тигра, сіло у корито і
попливло.

Знову кричали риби: "Гей,
розумний пароплаве!" І знову
дельфіни і кити допомагали йому
пливти.

7. Зредагуйте поданий текст листа, виберіть із дужок один із варіантів слова, визначте характер помилок.

Вельмишановний Ілля Дмитрович!

Оргкомітет по проведенню конференції "Українська мова (у,в)чора, сьогодні, завтра (в, на) Україні" підтверджує, що Вашу доповідь по темі "Мовна політика (в, на) Україні" внесено (до, в) програми (у) конференції, яка планується відбутися 21 лютого 2013 року. Перше пленарне засідання почнеться в 10 годин, заключне – в 16 годин.

Запис учасників конференції буде проводитися в 9 годин (в, у) приміщенні Будинка профспілки по адресу вул. Хрещатик, 7.

З повагою ...

8. Зредагуйте, виправивши помилкові конструкції: *замісник директора по виховній роботі, взаємовідношення в колективі, в одному екземплярі, заключити контракт, керівний орган, займатися в університеті, виписка з протоколу, любе питання, повістка денна слідуоча, рахую своїм обов'язком, самий молодший учасник, юридичне лице, на минулому тижні, вести себе, приймати участь, приймати міри, на протязі двох років.*

9. Прокоментуйте логічність / нелогічність журналістського заголовка: «ДТП в Луцьку: «Лексус» в дереві. «Ауді» в «Лексусі». Відео. («Волинські новини»).

10. Підберіть правильні рідномовні відповідники до поданих словосполучень: *оптом дешевше, у кожному жарті є доля істини, з наступаючим святом, проблема заключається в тому, залишити в спокої, іти врозвалку, їх будинок, качка на морі, кращий фільм, кружка чаю, міндалеве печиво, наздогнати упущене, нанести удар, не по силам, оточуюче середовище, парик.*

11. Розкрийте дужки й запишіть не зі словами відповідно до правописних правил.

(Не)виплачений аванс, вчасно (не)виплачений аванс, (не)підтверджений факт, (не)заперечні докази, (не)простима помилка, (не)упереджене ставлення, (не)спростовані факти, досі (не)спростовані факти, (не)оцінена владою пропозиція, (не)реалізовані вчасно задуми, ніким (не)злічені витрати, (не)зрівняна поверхня, досі (не)скінчені справи, (не)досвідчений службовець, ні до кого (не)спрямоване слово.

12. Прочитайте речення й усно прокоментуйте написання не, ні зі словами разом або окремо.

1. Малі озераця блискають (не)злісно, колише хмара втомлені громи. 2. Їмо плоди із дерева (не)знання – прозріння нам уже (не)притаманні. 3. Пишіть листи і надсилайте вчасно, коли їх ждуть далекі адресати, коли є час, коли (не)має часу і коли навіть ні(про)що писати. 4. Чи ще тебе (не)доля (не)намучила? 5. Я слухаю (не)чутні голоси серед німої музики мозаїк. 6. Що доля (не)легка, – в цім користь і своя є: блаженний сон душі мистецтву (не)сприяє. 7. О, (не)взискуй гіркокого меду слави: той мед (не)добрий, від кусючих бджіл. 8. (Не)сказане лишилось (не)сказаним. 9. Хай буде все (не)бачене побачено. 10. Наперед (не)треба ворожити і за минулим плакати (не)варт. 11. На лугах ще трава (не)скошена. 12. (Не) має рабства для душі, (не)скутої нікчемним страхом смерті. 13. Нас розлучали з рідними, з життям і навіть з мрією, але (ні)що й ні(коли) нас (не) розлучило з вірою. 14. Я (не)люблю, коли кричать,

(не)навиджу, коли лякають, соромлюся, коли звикають, приниженсь несучи печать. 15. Знай: (не)має маленьких людей – тільки душі бувають мізерні. 16. (Ні)хто (не)має більшої любові, як той, хто душу поклада за друзів. 17. Пробачте поетам дивацтва (не)злі: (не)багато поетів живе на землі. 18. Мені поля задумливо шептали свої (ні)ким (не)співані пісні. 19. Краса – лиш відображення земного у (не)земному дзеркалі краси.

13. Зредагуйте речення з тексту характеристики

- 1) проявив себе як викладач, досконало знаючий свою справу;*
- 2) користується авторитетом колег;*
- 3) характеристика видана в аспірантуру Харківської правової академії;*
- 4) фахом секретаря-референта оволоділа в повному обсязі.*

14. Відредагуйте подані речення відповідно до мовних норм:

1. Хворий сподівався на досвідченість лікаря і сміливо пішов на операцію. 2. Український народ – це народ, що на протязі свого життя проявив надзвичайну стійкість духу. 3. Підпискою на газети й журнали активно займаються не тільки працівники зв'язку, широко залучається до цієї справи і громадськість. 4. На повістці денній нашого засідання, крім інших питань, стоятиме обговорення поведінки деяких студентів. 5. Наша поїздка в Київ відбудеться при любій погоді. 6. Щиро вітаємо спортсменів з приводу перемоги в обласних змаганнях. 7. Гідрометцентр обіцяє на слідуючому тижні похолодання в північних районах країни. 8. З усього викладеного витікає, що виступаючий мав рацію. 9. Посуха нанесла шкоди сільському господарству. 10. Я пропоную перевести гонорар на рахунок. 11. Зростання економіки обумовлює піднесення добробуту народу. 12. Студентові видали справку, що він дійсно навчається в цьому учбовому закладі. 13. Мовна культура людини являється складовою частиною загальної культури.

15. Знайдіть правильні рідномовні відповідники до поданих слів і конструкцій: *переводити гроші, вести переписку з друзями, під відкритим небом, підводити підсумки, підходящий, піони, маргаритки, площадка, живу по вулиці, по крайній мірі, іти*

повільним кроком, попередити хворобу, прививати повагу, приємного апетиту.

16. Знайдіть і виправте помилки у словосполученнях, правильні варіанти запишіть: *дружній колектив, дружній прийом, дружна обстановка, дружнє вітання, дружній жарт, дружна бригада, дружнє ставлення, невірне рішення, невірна відповідь, неправильні методи, службова переписка, переписуватися з партнерами, навчальний план, учбовий заклад, воєнний квиток, воєнні дії, військовий кореспондент, військовий період, робота телерадіомовної компанії, посівна кампанія, особиста справа, особисті речі.*

17. Перевірте рівень орфографічної грамотності, виправивши помилки у поданих словах: *шампіньон, прізвіще, суспільно-корисний, моркв'яний, вище наведений, кон'юнктивіт, дитясла, арьергард, причудесний, розкішю, зформувати, суб'єктивність, беспідставний, парижський, серцевий, карабахський, соціально економічний, Національний Університет "Львівська Політехніка", зовнішньо-економічний, прем'єр-міністр України, Факультет Філології та Журналістики, лізінг, Шевченківські поезії, Дніпрові води, сосюраина лірика, гонкурівська премія, деседент, шоссе, голандський.*

18. Відшукайте фактичні помилки в поданих журналістських текстах:

Усі нагороди в руках черкащан

З низкою нагород повернулись черкаські шаблісти із чемпіонату України, що днями завершився у Миколаєві. Зокрема абсолютним чемпіоном стала збірна дівчача команда. В індивідуальних заліках срібну медаль отримав у своїй віковій категорії Роман Сидоренко, який, виконавши норматив майстра спорту, поступився кількома очками київському спортсменові. Бронзову нагороду виборів Іван Нікітін. Серед дівчат найкращі результати показала Марина Семенько, яка виборола III місце.

США вперше збили балістичну ракету лазером

Американське Агентство протиракетної оборони (MDA) провело випробування бойового лазера повітряного базування, в ході яких вперше були збиті балістичні ракети.

Перевірка лазерної системи проводилася на авіабазі ВМС США Пойнт-Мугу в Каліфорнії. Запуск ракети був проведений з мобільної платформи в морі. Незабаром після пуску бойовий лазер був наведений на ціль. Бортова лазерна система спершу сфокусувала слабкий лазерний промінь на ракеті, після чого послала ще один, за допомогою якого була проведена оцінка впливу атмосфери на точність влучання. Вслід за цим по ракеті був зроблений постріл лазерним променем на повну потужність. На всі ці операції було витрачено близько двох хвилин, повідомляє MDA. Знищена ракета була рідкопаливною. Через годину після першого випробування була запущена друга ракета з острова Сан-Ніколас, розташованого за сто кілометрів від Пойнт-Мугу. Друга мета - твердопаливна ракета - також була знищена. Перше випробування бойового лазера повітряного базування відбулося в серпні 2009 року. Тоді модифікований літак Boeing 747-400F зі встановленим лазером піднявся в повітря з бази ВПС США Едвардс. Ракета була запущена з острова Сан-Ніколас, розташованого за 300 кілометрів від бази ВПС.

Тема 8

Зауваги до правопису нових слів і конструкцій в українській мові.

Правопис складних і складених іменників та прикметників

Теоретичні питання для розгляду

1. Написання нових слів і словосполучень в українській мові.
2. Правопис складних іменників разом і з дефісом.
3. Правопис складних прикметників разом, окремо, з дефісом.

Практична частина

1. Відшукайте в Інтернеті інформацію і коментарі фахівців щодо правильного написання слів і словосполучень: Н(н)ебесна С(с)отня, Р(р)еволюція Г(г)ідності, Р(р)еволюція С(с)відомості,

АТО(ато)вці, Фейсбуку чи Фейсбуці, ДНР чи «ДНР», ЛНР чи «ЛНР», «Фейсбук» чи Facebook, онлайн чи он-лайн.

2. Випишіть із будь-яких текстів, знайдених у мережі, речення зі словами: *Н(н)ебесна С(с)отня, Р(р)еволюція Г(г)ідності, Р(р)еволюція С(с)відомості, АТО(ато)вці, Фейсбуку чи Фейсбуці, «Фейсбук» чи Facebook, онлайн чи он-лайн.* Прокоментуйте правильність / неправильність їхнього написання.

3. Прокоментуйте написання відповідно до нової редакції правопису: *пів/міста, веб/портал, ДНК/аналіз, е/декларація, економ/клас, екс/начальник, пів/оберт, віце/консул, прес/служба, пів/коло, гіпер/маркет, міні/угода, три/трьох/кратний, бізнес/проект, дво/двох/поверховий, євро/стандарт, Ігоре/ю, три/трьох/разовий, онлайн/зустріч, преміум/клас, супер/шоу, Ілле/є, мережа Т(т)вітер, Ф(ф)ейсбук, І(і)нтернет/зв'язок, піар/акція, чотири/чотирьох/кімнатний, дво/двох/тисячний, фото/друк.*

4. Відшукайте фактичні помилки в поданому тексті:

ЗМІ: П'яний український посол став винуватцем кількох ДТП у Сеулі

Надзвичайний і повноважний посол України в Південній Кореї Володимир Белашов став винуватцем двох ДТП в столиці цієї країни, Сеулі. Про це в понеділок, 21 грудня, повідомила місцева газета The Korea Times.

При цьому видання посилається на кілька різних джерел, зокрема, і в корейській поліції. Як пише The Korea Times, обидві ДТП, винуватцем яких був 58-річний Белашов, сталися ввечері 12 травня цього року. Український дипломат, імовірно перебував у стані алкогольного сп'яніння, протаранив автомобіль у центрі Сеула. При цьому посол зник з місця аварії, проте далеко йому виїхати не вдалося. Як повідомляє The Korea Times, через п'ять хвилин він врізався у таксі. Видання уточнює, що Белашов замкнувся у своїй машині і відмовився проходити процедуру медичного огляду, пославшись на дипломатичний імунітет. "Співробітники українського посольства, що прибули на місце ДТП, підтвердили особу людини, яка перебувала за кермом автомобіля, - розповів

виданню офіцер сеульської поліції Кім Хюн-гон, ознайомлений з обставинами інциденту. - Ми не можемо змусити дипломата пройти тест, щоб з'ясувати, чи він керував автомобілем в стані сп'яніння". Він уточнив, що правоохоронці були змушені відпустити українського дипломата в той самий вечір без висунення будь-яких звинувачень. Кім Хюн-гон також повідомив, що в результаті другої ДТП травми отримав водій таксі, якому довелося провести в лікарні два тижні. "Страховка дипломата покрила всі витрати з лікування постраждалого і ремонту автомобілів", - уточнив Кім.

5. Відредагуйте подані фрагменти текстів:

I. 1. Директор приймає по службовим справам з трьох годин. 2. Вибачаюсь, я хотів поговорити на рахунок квартири. 3. Редакція приносить свої вибачення за друкування неперевірених фактів. 4. Щоб виконати завдання вчасно, треба прикласти ще чимало зусиль. 5. У вітальному листі чимало доброго сказано в наш адрес. 6. Були прийняті всі міри, щоб забезпечити учнів підручниками. 7. На засіданні колективу були прийняті пропозиції по поліпшенню роботи. 8. При підготовці повідомлення були використані справочні матеріали. 9. Для підтвердження думки можна привести слідуючі приклади. 10. Література грає велику роль у формуванні світогляду. 11. Невірні рішення приносять велику шкоду. 12. Рекомендую зняти з роботи у зв'язку з багатьма недоліками. 13. Цей учень читає багато преси.

II. 1. Ваші пропозиції торкаються важливих сторін діяльності окремих приватних господарств. 2. При транспортуванні певну долю витрат приймає на себе власник. 3. По обговорюваному питанню поступило багато пропозицій. 4. Абітурієнти мають право здавати документи в любий навчальний заклад. 5. Учні приймають участь у різних конкурсах, олімпіадах, змаганнях. 6. У п'ятницю заміну уроків провели згідно наказу директора. 7. По тих розділах буде контрольна робота. 8. Всі студенти мають пропуски до учбового корпусу. 9. Лекції починаються в вісім годин. 10. Університет кожного року проводить день відчинених дверей. 11. Завтра студенти здають залік по філософії. 12. Менеджер уважно вивчав прейскурант цін на

товари. 13. Фірма продає срібні ложки, ножі, вилки, меблі та сантехніку.

6. Відредагуйте сталі вислови, уживані в тексті автобіографії. 1. В 2010 році я вступив у Національний Авіаційний Університет, де навчаюся до теперішнього часу. 2. В 2012 поступив до Київського національного університета на економічний факультет, зараз являюся студентом 1 курсу. 3. На протязі 2007–2012 вчився на юриста в університеті, який закінчив з гарними показниками.

7. Відредагуйте поданий матеріал:

1) Про це повідомив голова Волинської ОДА Володимир Гунчик посилаючись на лист із сільської ради 22 лютого під час оперативної наради.

2) Як розповів голова Шацької РДА Сергій Карпюк, було проведено збори і громада прийняла рішення ділянку не роздавати, а краще побудувати там рекреаційний центр, в якому будуть оздоровлюватися атовці.

8. Відшукайте фактичні та логічні помилки в поданих фрагментах:

Капці

Їхав лис
через ліс,
лисеняттам
капці віз,
щоб соснові шишки
не кололи ніжки.

Валентина Каменчук

ПИСАНКА

В хаті на осонні
сяду на ослоні.
Сяду я скраєчку —
розпишу яєчко.
Нумо, пензлю, потанцюй —
гарно писанку малюй.
Буде небо і земля,
і ставочок, і поля,
сильний і міцний дубок,
а на ньому — яструбок.
Буде в мене писанка —
про Україну пісенька.

Володимир Таран

9. Подані іменники запишіть відповідно до правописних правил. Прокоментуйте написання.

Адмін (ресурс), фіто (терапія), ціно (утворення), віце (консул), академ (відпустка), аеро (флот), пів (захисник), пан (Європа), моно (вистава), пів (України), напів (фабрикат), екс (міністр), екстра (клас), кібер (машина), інженер (механік), нафто (сховище), нано (частинки), пів (ящика), ультра (звук), хліб (сіль), прес (аташе), держ (установа), аква (техніка), купівля (продаж), блиц (новини), псевдо (Фауст), блок (схема), метео (станція), топ (модель), інформ (повідомлення), перекоти (поле), корабле (будування), макро (економіка), гучно (мовець), радіо (коментатор), пара (олімпієць), поп (музика), шести (денка), альфа (промені), монголо (татари), піар (акція), батько (мати), зірви (голова), сон (трава), держ (контроль), спец (випуск), прес (конференція), пів (яблука), пів (коло), фарм (препарат), соле (вар), карт (блани), вело (пробіг), компакт (диск).

10. Подані прикметники запишіть за правописними правилами. Прокоментуйте написане.

Південно (український), літературно (художній), глухо (німий), машино (будівний), темно (зелений), дво (метровий), воле (любний), політико (економічний), акціонерно (комерційний), напів (забутий), мало (знайомий), машинно (тракторний), м'ясо (молочний), науково (експериментальний), шістдесяти (річний), м'ясо (заготівельний), планово (економічний), вище (згаданий), кальціє (вмісний), воєнно (стратегічний), суспільно (політичний), сліпучо (білий), право (бережний), нафто (очисний), напів (м'який), продуктово (промисловий), контрольно (ревізійний), три (сторонній), північно (німецький), внутрішньо (галузевий), вагоно (будівний), першо (рядний), жовто (гарячий), зовнішньо (торговельний), світло (чубий), східно (європейський), близько (східний), густо (заселений), матеріально (технічний), навчально (виховний), художньо (реставраційний), постачально (збутовий), адміністративно (територіальний), добро (зичливий), агро (культурний), низько (продуктивний), абсолютно (сухий), лінгво (стилістичний), свинцево (мідний), логіко (граматичний).

11. Прокоментуйте правопис поданих слів: *пів/кілограма, перекоти/поле, джерело/знавство, двох/сот/ліття, сніго/збирання, гучно/мовець, зоре/носець, мікро/вольт, льон/кучерявець, кіно/репортаж, геолого/мінералогічний, двадцяти/дюймовий, багато/кольоровий, моторно/парусний, навколо/планетний, нижче/наведений, медико/хірургічний, серцево/судинний, високо/шанований, мало/врожайний, крає/вид, інфра/червоний, магнітолог/астроном, віце/президент, велико/ваговий, пів/лимона, земле/впорядкування, науково/медичний, член/кореспондент, бухгалтер/економіст, людино/доза, динамо/метр, кіловат/година, інженер/економіст, віце/консул, палео/графія, віце/адмірал, сірувато/рожевий, напів/офіційний, науково/технічний, сиво/бородий, електро/вимірвальний, мало/знайомий, ранньо/середньо/вічний, різно/якісний, азотно/кисневий внутрішньо/ринковий, мало/продуктивний, багато/галузевий, торговельно/комерційний, добродушно/хитрий, дослідно/показовий, найм/здавання, ґрунто/знавство, лісо/стен, учитель/словесник, політично/зрілий, виробничо/споживчий, високо/температурний.*

12. Відредагуйте подані речення відповідно до мовних норм:

1. *Колись хвилюючи багатьох слова нині втратили свою первинну силу.* 2. *Усе своє свідоме життя, в усій своїй діяльності він переслідував раз поставлену собі мету – служити народові.* 3. *На сільському святі врожаю були й представники воєнної частини.* 4. *Відносно цього не може бути двох думок.* 5. *По ініціативі студкому було проведено конкурс “Козацькі забави”.* 6. *Направляємо Вам презентацію по відношенню якості випускаючої продукції.* 7. *Цей шум від машини постійно мішає мені зосередитись на роботі.* 8. *Звідси витікає, що явище асиміляції приголосних дуже поширене в українській мові.* 9. *Місцева газета провела опитування про відношення юнаків до проблем альтернативної служби.* 10. *Навчальні аудиторії обладнані самими новітніми комп’ютерами.* 11. *Золотіших рук ніж у матері немає ні в кого.* 12. *Регістрація учасників форуму проводиться до 12 години дня.* 13. *Вона постійно працює над підвищенням свого інтелектуального рівня.*

13. Відредагуйте сталі вислови, уживані в тексті автобіографії. *Поступити в інститут; зайняти перше місце в олімпіаді; вступити на курси по інформатиці; моя сім'я складається з чотирьох чоловік: я, мати, батько, брат; я займаюся мовою програмування.*

14. Прокоментуйте некоректні перенесення слів, зафіксовані у виданні «День»: *американсь-ки, ін-ших, кримсь-котатарська, ознай-омитися, зій-шлося, ук-раїнської, відій-ти, іс-тини, представлення, край-ової, Дніпропетровсь-ку, ре-ктора.*

15. Виправте помилки милозвучності: *автобусів в місто, бандитів в Луганську, у опозиції, Порошенко і Арсеній, ефективності і енергозбереження, резонансної і історичної, вірять в цю маячню, договір з Німеччиною, дизайнером з Сімферополя, шевелюра з сивиною, в співпраці, й він, співпрацюватимуть з міжнародними організаціями, звучить з вуст, працював в посольстві, можливість в певний момент, протестувальників в тій, в своїх надіях, стріляв в натовп, проявилось в дезертирстві.*

16. Відредагуйте поданий журналістський текст. Відшукайте мовні, технічні, фактичні помилки. *Луцький футбольний клуб вже традиційно боргує своїм гравцям. Як розповів виданню "Football.ua" голкіпер "Волині" Богдан Шуст, генеральний директор клубу Жуховицька, яка відповідає за фінанси, завірила, що провела зустріч з інвесторами і ті гарантували, що усю заборгованість перед футболістами, які залишилися до літа буде погашено. "Загалом, нам обіцяли гроші, але ми чекали-чекали, повернулися вже із Індії, а й далі доводиться чекати. І це при тому, що в деяких гравців були пропозиції від інших команд, але пані Жуховицька сказала, що ми можемо спокійно залишатися дограти чемпіонат, а гроші будуть. Але поки це лише слова", -розповідає гравець Волині. Разом з тим Шуст переконаний, що гроші вони все ж таки отримують, оскільки затримки вже стали звичною практикою для Луцького футбольного клубу.*

17. Відшукайте фактичну помилку в поданому фрагменті

всья ворушиться, дрижить.
Де не взявсь — кабан біжить.
Тут і вовк іде, й ведмідь —
кожен в хатці хоче жить.
Так вже тісно їм усім —
ось-ось-ось порветься дім.
Що за дім такий лежить,
і ворушиться, й дрижить?

Сидить півник на печі,
їсть смачненькі калачі.
Тут лисичка прибігає,
півника мерщій хапає.
Біжить котик рятувати,
в лиса півника забрати.

Знайшов півник колосок,
змолов борошна мішок.
Спик негайно у печі

Тема 9

Правопис прислівників в українській мові

Теоретичні питання для розгляду

1. Особливості написання прислівників:

- утворених від прикметників;
- утворених від іменників;
- утворених від числівників;
- утворених від займенників;
- утворених від прислівників.

Практична частина

1. Теоретичний матеріал підготуйте самостійно

Український правопис / Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні
НАН України, Ін-т укр. мови НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд.
Київ : Наукова думка, 2020. 392 с.

Громик Ю. В. Український правопис : навч. посібник. Київ : ВД
«Кондор», 2018. 166 с.

2. Подані прислівники запишіть відповідно до правописних норм, прокоментуйте написання. По(родинному), сам(на)сам, в(три)дорога, з(діда)прадіда, не(сьогодні)завтра, пліч(о)пліч, раз(по)раз, на(швидку)руч, з(не)нацька), (за)молоду, (с)першу, (стрім)голов, (до)пори, раз(у)раз, в(друге), де(не)де, кінець(кінцем),

день(за)днем, зроду(віку), (у)ночі, всього(на)всього, коли(не)коли, по(нашому), по(перше), (в)ногу, по(українськи), с(під)лоба, більш(менш), на(нівець), по(чеськи), на(при)зволяще), всього(на)всьго, з(давніх)давен; на(про)чуд, з(ні)чев'я, на(в)знак, не(пере)ливки, вряди(годи), (на)двоє, (у)щертъ, (по)юнацьки, (по)латині, (в)останнє, час(від)часу, (по)іншому, (до)щенту, (по)одинці, (на)завжди, (в)решиті(решт), у(при)тул, давним(давно), рано(вранці), з(усіх)усюд, в(різно)біч, по(всяк)час, хоч(не)хоч, на(в)скач, (без)вісти, в(четверо), (в)цілому, (за)багато, (на)виплат, до(в)подоби, (по)вінця, (без)кінця(краю), (без)відома, (до)ладу, один(в)один, (на)сторожі, о(пів)ночі, (за)видна, (у)нічию, (перед)усім, на(в)стіж, ліво(руч), в(одно)сталь, при(все)людно.

3. Використовуючи матеріали, розміщені на сайті Луцької міської ради <http://www.lutskrada.gov.ua>, випишіть 5 речень із різними помилками написання. Прокоментуйте помилки і вкажіть на правильний правопис.

4. Прокоментуйте написання поданих прислівників: все/одно, як/не/як, раз/по/раз, на/голову, в/плач, з/під/низу, в/цілому, на/п'ятеро, с/під/лоба, віч/на/віч, по/п'яте, на/смерть, під/гору, на/в/скіс, по/десятеро, по/французькому, десь/інколи, над/міру, по/людськи, на/гора, до/дому, без/ліку, тихо/тихо, по/латині, на/в/тікача, за/очі, з/горда, по/закону, на/славу, більш/менш, не/до/речі, на/в/простець, по/одному, по/всяк/денно, геть/чисто, десь/інде, по/друге, по/одному, на/нівець, о/пів/ночі, одним/один, не/до/речі, з/боку/на/бік, з/ранку/до/вечора, коли/не/коли, не/сьогодні/завтра, з/року/в/рік, без/кінця/краю, день/у/день, раз/за/разом, тишком/нишком, з/роду/в/рід, мало/по/малу, по/батьківськи, кінець/кінцем, по/суті, чим/дуж, в/одно/час, рука/в/руку, час/від/часу, пліч/о/пліч, тим/часом, з/вечора, що/разу, до/тла, по/друге, на/четверо.

5. Складіть речення із трьома прислівниками, які пишуться разом, окремо, з дефісом.

6. Зредагуйте помилкові словоформи, зафіксовані в ЗМІ: будь який (СіД 12.02.2019), багато-хто (СіД 12.02.2018), не абияк

(ЛЗ 12.03.2020, 6); сьогодні маємо ворога й всередині країни (В 26.02–4.03.2019), п'яні молодики збили велосипедиста насмерть (В 12–18.03.2020, 2); міні-флебектомії (СіД 15.01.2020); міні-хірургії (СіД 15.01.2020).

7. Поясніть значення слів: адреса, адрес, адресат, адресант. Складіть речення з цими словами.

8. Відшукайте будь-яку промову українського політика чи посадовця. Здійсніть її редакторський аналіз, виписавши різнотипні помилки (орфографічні, лексичні, стилістичні, акцентуаційні), прокоментуйте анормативи.

9. Виправте некоректні лексеми в заголовках:

«На Волинь розселили 13 тисяч біженців. Є ще місця для 5 тисяч осіб».

«Український спецназ одним пострілом знищив 82 орки і їх техніку».

«На Волині розшуковують небезпечно психічно хворого хлопця».

«У ярмарку вакансій у Нововолинську взяли участь 14 осіб з обмеженими можливостями».

«У Дніпрі продавці на базарі побили сліпого чоловіка за випадково пошкоджену рекламу».

«На Волині автомобіль збив візочника».

«Після зцілення сліпого брата передала ікону в монастир».

«Глухий хлопчик з Волині терміново потребує грошей для пересадки кісткового мозку».

«Луцькі копії ретельно перевіряють дороги міста».

«З дітьми-даунятами провели квест».

«Негр на танку на Донбасі – реальність».

«Женяться цигани з українцями. Помінялася нація».

10. Вставте правильні займенники:

1. Я вчора купила книжку, ...була дуже цікавою.

2. Я не почув, ...сказав хлопець, ...стояв навпроти мене.

3. Я справді не знаю, ...година.

4. Я не знаю, ...страва була смачнішою.

11. Послухайте про колоритні слова нашої мови. Складіть з одним із них одне речення (усно)

<https://www.youtube.com/watch?v=uGy1YFbhThY>

12. Підберіть правильні україномовні відповідники до слів і словосполучень: *бажаючий, ведучий учений, вирізати апендицит, вищий учбовий заклад, він уперто працював, втратити свідомість, грошовий перевод, давайте писати, займати посаду, до останнього часу, заказний лист, навколишнє середовище, найкращим чином, минулорічна практика, на куті вулиць, наносити удар, обезболююче лікарство, область науки, перевернути сторінку, персидська мова, покладистий, понести втрати, поставити питання ребром, при відкритих дверях, у будь-якому випадку, збити з толку, справа тонка, ткачиха, солодкоїжка, лишні слова.*

13. Виберіть коректні словосполучення: *вірна подруга, вірний друг, вірна відповідь, правильне твердження, рахувати добром, рахувати гроші, мені здається, я вважаю, відношення до неї, математичні відношення, міжнародні відносини, відноситися до людей, це питання, даний людині, дані твердження.*

14. Доберіть до іншомовних слів українські відповідники: *компенсувати, коригувати, концентруватися, координувати, консенсус, інцидент, субординація, апатія, креативний, інтенсивний, ординарний, релевантний, абсолютний, абсурд, аванс, автентичний, автономія, адаптація, адекватний, адресант, адресат, амністія, аналогія, арбітр, аргумент, асистент, атака, базис, баланс, бартер, бібліофіл, біографія, бюджет, віраж.*

15. Перепишіть у три колонки слова – разом, окремо, з дефісом: *В/переміш, на/справді, неначе/б/то, по/перше, по/батькові, по/батьківському, по/можливості, до/речі, до/вподоби, без/кінця/краю, від/тепер, в/гору, до/побачення, у/ві/сні, що/най/краще, все/таки, не/Європа, ні/до/чого, де/куди, о/пів/ночі, на/завжди, без/сумніву, хтозна/як, де/не/де, дарма/що, так/от, що/години, ні/скільки, всього/на/всього.*

16. Зредагуйте подані словосполучення. Проведено ряд міроприємств, незадоволення своїм положенням, вирішення

важливих задач, ділові стосунки, задати питання лекторові, ми прийшли до заключення, у заяві не вказано домашнього адресу, звільнити з роботи на основі наданої заяви, виписка з протоколу трудового колективу, посвідчення про командировку, нарада по питанням, складне матеріальне положення, вислухати всіх без виключення.

17. Відшукайте редакторські неточності на поданій фотокопії:

18. Розкрийте дужки, прокоментуйте орфограми.

1. Буде *яскраво*, *цікаво*, *жваво* і по *(родинному)*. 2. Через вибух газу в селі Шклинь Луцького району до *(тла)* згорів будинок. 3. Від *(нині)* перший електронний рецепт можна отримати без візиту до лікаря. 4. Спробуйте приготувати, і ви *ані (трохи)* про це не пошкодуєте! 5. За ці три роки нам вдалося зробити *чи (мало)*, але ще більше попереду.

Наведіть власні приклади використання прислівників у журналістських текстах.

Тема 10

Лексичне багатство сучасної української мови.

Найбільш поширені лексичні помилки в сучасній українській мові.

Теоретичні питання для розгляду

1. Власне українська та іншомовна лексика в мові сучасних медіа.
2. Особливості вживання синонімів та антонімів у журналістських текстах.
3. Омоніми й пароніми у мові ЗМІ.
4. Фразеологізми в журналістських текстах.
5. Терміни та їхнє місце в мові медіа.
6. Поняття суржику в сучасній українській мові.
7. Калькування.
8. Тавтологія.
9. Плеоназм.
10. Уживання слів у невласливих значеннях.

Практична частина

1. Поясніть відмінність у значенні слів. Усно складіть із ними речення.

Криза – криз, мотив – мотивація, корисливий – корисний, будова – будівля – будинок, положення – становище – стан, запитання – питання, спиратися – опиратися, відсоток – процент, суспільний – громадський, тепер – зараз – нині – сьогодні, замісник – заступник, згодний – згоден – згідний, дипломат – дипломант – дипломник, адресат – адресант, додержувати – додержуватися, монополістичний – монопольний, показчик – показник, виключно – винятково, виборний – виборчий, особистий – особовий, розмір – об'єм – обсяг, доказ – аргумент, громадський – громадянський, дільниця – ділянка, економний – економічний.

2. Поясніть значення слів, користуючись тлумачним словником. Простежте частотність вживання таких лексем у мові сучасних медіа.

Перебіг – хід, приводити – призводити, спричиняти – викликати, причинний – причиновий, примірник – екземпляр,

свійський – домашній, складати – становити, стежити – слідкувати.

3. Установіть відмінності в значенні та вживанні поданих близькозвучних пар слів, користуючись тлумачним словником або словником паронімів. Чотири пари слів уведіть у контекст.

Дипломник – дипломант, декваліфікація – дискваліфікація, кампанія – компанія, церемонний – церемоніальний, пам'ятка – пам'ятник, прозовий – прозаїчний, рятувальник – рятувник, музичний – музикальний, уява – уявлення, континент – контингент, комплект – комплекс, перекладний – перекладацький, чисельний – численний, об'єм – обсяг, спиратися – опиратися, докласти – прикласти, книга – книжка, запитання – питання, керівництво – керування.

4. З'ясуйте значення слів у «Словарі української мови» Б. Грінченка (1907 – 1909). Які з них уводяться і в сучасні словники, а які вже зараз не вживаються?

Габзувати – ганьбити; гава – 1) ворона, 2) роззява; гавеня – вороненя; гавзун – великий горщик; гавра – 1) зимовий барліг ведмеда, 2) паца; гаджалагати – незрозуміле або незрозумілою мовою говорити; газда – господар; газдинити – бути господаркою; газдування – господарювання; гертелі – гуси крупної породи; гирлига – довга з ключкою палка овечого пастуха; гляганка – кисле молоко, солодкий сир; грасувати – 1) розчищати доріжки, 2) витоптувати; грейцар – крейцер (монета); грунь – хребет гори; гуральня – горілчаний завод.

5. Поясніть різницю в значеннях слів, користуючись тлумачним словником.

Ставитися – відноситися; ставлення – взаємини; сподвижник – подвижник; професія – фах – спеціальність; білет – квиток; цвісти – квітнути; бік – сторона, ділянка – дільниця, лікувати – лічити – рахувати – вважати.

6. Користуючись словниками, поясніть значення поданих термінів, складіть із ними речення (усно): квота, ліміт, кліринг, преїскурант, ревізія, резолюція, інфляція, файл, інновація, поліс,

сальдо, субвенція, іпотека, маркетинг, оферта, рента, експорт, кворум.

7. Виберіть одне із слів, що в дужках, і утворіть усі можливі словосполучення

1. (Громадський, громадянський) лірика, думка.
2. (Батьків, батьківський) голос, комітет.
3. (Ефектний, ефективний) жест, співробітництво.
4. (Діалектний діалектичний) наголос, підхід.
5. (Змістовий, змістовний) неточність, доповідь.
6. (Дійовий, діючий) особа, армія.
7. (Корисний, корисливий) справа, людина.
8. (Музикальний, музичний), людина, школа.
9. (Криштальний, кристалевий) вода, ваза.
10. (Особовий, особистий) річ, рахунок.
11. (Прозовий, прозаїчний) твір, життя.
12. (Робітничий, робочий) одяг, клуб.
13. (Рятувальний, рятівний) крок, експедиція.
14. (Тактовний, тактичний) людина, прийом.

8. Доповніть речення одним зі слів-паронімів, що подані дужках.

1. Кава – приємний тонізуючий (ароматизований, ароматний, ароматичний) напій.
2. До самої смерті я буду згадувати тепло (батькового, батьківського) дому.
3. Хвиля (болісної, болючої) туги охопила моє серце при одній лише згадці про село.
4. Якщо обробити насіння томатів спеціальним розчином, то (вегетативний, вегетаційний) період їх значно скорочується.
5. Усі партії та рухи активно готуються до (виборної, виборчої) (кампанії, компанії).
6. Його (вид, вигляд) був далеко не святковий.
7. Він помітно хвилювався, а тому (виклад, викладання) думок був позбавлений чіткості.
8. Багато недоліків у реформуванні економіки говорять про слабку (виконавську, виконавчу) дисципліну на місцях.
9. (Репетирувати, репетувати) цю п'єсу доведеться довго.
10. Сільський житель не (спутає, сплутає) овес з ячменем.

9. виправте і поясніть помилки в поданих реченнях.

1. Між цими державами встановилися дружні відношення.
2. Кореспонденти «Жала» регулярно проводять рейси перевірок, знайомляться з умовами життя робочих.
3. У сучасній українській літературній мові безособові речення, що виражають фізичні почуття живих істот, вживаються досить часто.
4. Комедія «Шумить Дніпро» – творча вдача всього колективу самодіяльного народного театру.
5. У вас, Миколо Федоровичу, склалася хибна уява про цього хлопця.
6. Гучними оплесками зустріли колгоспники виступ естрадного оркестру під керівництвом Дмитра Біячка.
7. А мова, як навчальна дисципліна, дає благодатний матеріал для виховання учнів.

10. Відзначте стилістичні недоліки, що виникли в результаті не виправданого вживання антонімів (нелогічність, незрозумілість висловлення, помилка в побудові антитези, невмотивований оксиморон, недоречний каламбур, неправильна побудова антонімічної пари, не виправданий антифразис). Виділіть випадки виправданого використання антонімів як стилістичного засобу посилення дієвості мовлення.

1. Любов і зрадицтво, відвага і боягузтво, життя і смерть... Про це стрічка, яку знімає Кулієв.
2. Не веселий, але і не мажорний, цей простий мотив чомусь запав у душу.
3. На змагання злетілися пілоти як сильної, так і прекрасної статі із шести країн.
4. Прірва між матеріальним становищем білих і чорних американців не тільки не зменшилася, але ще більше поглибилася.
5. Якщо хворий приймає препарат, сила захворювання буває набагато легшою.
6. У цьому кварталі в нас значно менше збільшення числа хворих.
7. Ми уболіваємо за здоров'я колективу.
8. «Із запізненнями в нас у групі все благополучно», – сказала профорг.
9. Журнал «Здоров'я» – прекрасний помічник у житті і смерті.

11. Відшукайте логічну помилку в поданому фрагменті:

Акула побачила в морі предмет,
Відразу ж зробила крутий пірует.
Не гаючи часу, предмет проковтнула —
А то був стілець та старих два баули.

12. Відшукайте 5 неправильних лексичних конструкцій у мовленні ваших знайомих. Запишіть їх, знайдіть правильний український відповідник.

13. Підберіть правильні україномовні відповідники. Знайдіть серед них плеоназми: *в лютому місяці, ці міроприємства, в повній мірі, в подальшому, в порівнянні, згідно закону, відповідно з правилами, на рахунок цього питання, в розстрочку, в самий раз, в силу можливості, в сім годин, в той день, в цьому році, виключно з даного питання, вираз (про слова), займати високе положення, виручка у грошах, висказати думку, кращий студент року, самий цікавий фільм, в'яснити на рахунок нього, вітальна відкритка, відноситься добре, відносно нашої зустрічі, взаємні відношення, процентне відношення, депутат настоює, для початку, жилий фонд, з довідки слідує, точка зору, за напрямком, завірити документ, займати посаду, займати увагу, заключається у тому, заказати номер у готелі, заключаати договір, заключне питання, замісник начальника, заставити це зробити, захисний імунітет, заявити на весь голос, звернення по питанню, знати по назві, знаходиться в кризисі, знаходиться в користуванні, значимість, ігровий автомат, інтерес до історії, інша альтернатива, їх план, державна казна, кінець кінців, книжний магазин, колеги по роботі, конкретний*

адресат, круглодобово, лишній, мене завірили в цьому, мати свою позицію, на даний час.

14. Зредагуйте речення, виправивши лексичні огріхи.

1. Заїхавши у парк, у вічі падають красуні-ялини.

2. Ця зима, а які в неї примхи, захудерлила, мела два дні, а люди відкидались цілий тиждень.

3. Часто тріпочучи крильцями, я побачив метелика.

4. Хлопці грали у футбол і закинули його у вікно.

5. Білка покрита пухнастою шкірою.

6. У Миколи такий стрункий ніс!

7. В цей час до Остапа підійшов вовк. Він спочатку подумав, що Соломія жартує і прикинулася собакою.

8. Великі сині очі, оброблені чорними віями, дивилися здивовано.

15. Знайдіть у реченнях неправильно вжиті слова. Виправте анормативи, усно пояснивши заміну слів.

1. Завдяки повені загинули посіви на чималих площах.

2. Найкраще мені подобаються твори сучасних письменників-фантастів. 3. Радянські воїни визволили і другі народи Європи від фашистського іга. 4. У його відношенні до Платона відчувалася заздрість. 5. Я не надіялася, що ти таке витвориш. 6. Раніше ніж відповісти на це запитання, треба визначити зміст поняття – парадигма. 7. В українській мові вимова не завжди співпадає з написанням. 8. У наступному ми також дбатимемо про те, щоб отримувати першість. 9. Широкого розповсюдження набула імпортна побутова техніка. 10. У коридорі контори висів ящик для запитань.

16. Зредагуйте некоректно вживану лексику у фрагментах журналістських текстів відповідно до законів етики:

1. Вінницький сліпий скрипаль розповів журналісту про своє життя.

2. Відповідальність за незабезпечення працевлаштування інвалідів.

3. АТОшники Житомира знайшли власний спосіб психологічної реабілітації бійців, оскільки не задоволені роботою психологів.

4. Вагітну жінку та ще кілька осіб волинські МНС-ники витягли з вогню.

5. Психічно-хворий тероризує ціле село на Тернопільщині. 6. За

статистикою, щодня у світі 22 військових, які страждають від постравматичного синдрому, закінчують життя самогубством. 7. Волинські АТОвці можуть двічі на рік покращити здоров'я за державний кошт. 8. На Рівненщині в Ясениницькому реабілітаційному центрі за температури 13 градусів тримають дітей з розумовими вадами. 9. Чи потрібно повідомляти про статус пенсіонера або інваліда для несплати ЄСВ. 10. Лучанин продає речі, щоб допомогти сліпій дружині.

17. Прокоментуйте висловлення Галини Тимченко, головної редакторки інтернет-видання «Meduza»: *«Редактор повинен бути не будівником, а ремонтником. Журналіст дає каркас, структуру, а редактор просто фарбує стіни і ставить вікна. Дописувати щось у чужий текст – це табу. Це не твій текст, ти не маєш права цього робити. Редактора потрібно шукати так, як психіатра і священника. Якщо редактор обов'язково хоче щось виправити й змінює у всіх статтях все, то це поганий редактор. Є такі редактори, які є нереалізованими журналістами. Саме вони хочуть все переписати. Але насправді редактор має бути не будівельником, а ремонтувальником. Є структура, каркас, а редактор просто фарбує стіни, вікна. Дописувати щось у текст – табу. Це не твій текст, тож ти не маєш права цього робити. Різати можна, дописувати – ні».*

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

У тематичному плануванні практичних завдань самостійна робота включена до кожного практичного заняття.

Тема 1. Відшукайте у волинських інтернет-виданнях 10 слів, у яких порушено правила написання апострофа та м'якого знака. Виправте анормативи.

Тема 2. Відшукайте в українських ЗМІ приклади анормативного написання іншомовних слів. Прокоментуйте.

Тема 3. Випишіть із сучасних інтернет-видань 10 речень із порушеннями технічних правил набору тексту.

Тема 4. Дослідіть мову сучасних медіа щодо вживання літери г, подайте контекст.

Тема 5. Прослухайте будь-яку телевізійну програму й дослідіть правила наголошування слів. Випишіть хиби сучасного наголошування.

Тема 6. Випишіть 20 заголовків, у яких не дотримано правил написання великої літери, виправте анормативи.

Тема 7. Випишіть 20 речень, у яких зафіксовано порушення норми в написанні частки *не* з різними частинами мови. Прокоментуйте.

Тема 8. Підготуйте короткий виступ на тему «Сучасні медіа й новий правопис».

Тема 9. Випишіть із медійних текстів 10 прикладів, що демонструють помилки в написанні прислівників, зредагуйте їх, підібравши правильні відповідники.

Тема 10. Відшукайте в сучасних ЗМІ 10 речень зі сплутуванням у вживанні паронімів, зредагуйте анормативи. Підготуйте короткий виступ на тему «Найбільш поширені лексичні помилки в мові сучасних медіа».

ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Контрольні роботи, передбачені до змістових модулів освітнього компонента, спрямовані на перевірку рівня оволодіння здобувачами освіти теоретичного матеріалу та вироблення в них відповідних практичних вмінь і навичок. Контрольні роботи містять завдання різного рівня складності на перевірку вивченого матеріалу і застосування його на практиці, а також актуалізують творчий підхід до перевіряння окремих мовно-редакторських явищ, що зумовлено профілем фаху.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання здійснюється на кожному практичному занятті за допомогою різних методів і засобів навчання, його коефіцієнт визначений активністю / неактивністю здобувачів освіти на практичних заняттях.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Перескладання теми відбувається за наявності поважних причин (хвороби здобувача освіти, участі в інших заходах тощо). Завдання, виконання яких передбачає рольові ігри і групову роботу, не перескладаються. За інші завдання при їх невчасному складанні зниження балів не передбачене.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та підсумкового контролю заборонене, у тому числі з використанням мобільних девайсів. Мобільні пристрої дозволено використовувати лише під час проходження онлайн-тестування чи під час роботи на практичних заняттях із відповідним інтерактивним матеріалом. Роботи здобувачів освіти повинні бути їхніми власними міркуваннями чи оригінальними дослідженнями. Виявлення ознак плагіату чи компіляції в письмовій чи проєктній роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем або низької оцінки залежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба здобувача освіти, міжнародне стажування тощо) навчання може відбутися в онлайн-формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися всіх термінів, визначених для виконання видів письмових і творчих робіт. Пропущені заняття потрібно відпрацьовувати у формі, передбаченій викладачем.

Використання елементів неформальної освіти. Під час оцінювання освітнього компонента передбачено заміну однієї із форм модульного контролю елементами неформальної освіти, зокрема: проходження мовних онлайн-курсів відповідної тематики на безкоштовному ресурсі «Prometheus», різні журналістські тренінги тощо. Подібні вияви неформальної освіти, які здобувач освіти освоює під час вивчення освітнього компонента, можуть бути зараховані як одна з форм модульного контролю за наявності сертифіката, що підтверджує участь здобувача освіти в проходженні того чи того тренінгу або курсу.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Основні принципи українського правопису.
2. Правила переносу в українській мові.
3. Правила написання апострофа в українських словах.
4. Правила написання м'якого знака в українських словах. Буквосполучення *йо, ьо*.
5. Правопис слів іншомовного походження (апостроф та м'який знак, написання літер *и, і, ї*, подвоєння приголосних в іншомовних словах).
6. Основні технічні правила набору тексту. Правила уживання знаків складання в тексті.
7. Редагування журналістських текстів відповідно до технічних норм оформлення.
8. Зміни приголосних при їхньому збігові.
9. Чергування голосних звуків.

10. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні.
11. Чергування приголосних перед суфіксами *-ськ(ий)*, *-ств(о)*.
12. Спрощення в групах приголосних. Принципи написання слів за алфавітом.
13. Подвоєння приголосних.
14. Уживання літери *г* у словах.
15. Основні правила української орфоєпії. Типові хиби сучасного наголошування.
16. Милозвучність мовлення (евфонія). Основні засоби евфонії.
17. Особливості вживання прийменників *у/в*, *з/із/зі/зо*.
18. Правопис префіксів *при-*, *пре-*, *прі-*.
19. Правопис префіксів, що закінчуються на приголосний (*з-*, *с-*, *роз-*, *без-*, *через-* і под.).
20. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів.
21. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, з дефісом.
22. Написання *не* з різними частинами мови.
23. Зауваги до правопису нових слів і конструкцій в українській мові.
24. Правопис складних іменників.
25. Правопис складних прикметників.
26. Правопис прислівників в українській мові.
27. Лексичне багатство сучасної української мови.
28. Особливості вживання синонімів, антонімів, омонімів, паронімів, у мові сучасних медіа.
29. Фразеологізми в журналістських текстах.
30. Найбільш поширені лексичні помилки в сучасній українській мові та в мові медіа.

ОНЛАЙН-РЕСУРСИ НА ДОПОМОГУ ЖУРНАЛІСТУ-ПОЧАТКІВЦЮ

1. *Академічний тлумачний словник української мови.* URL: <http://sum.in.ua/>
2. *Мова – ДНК нації.* URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
3. *Редагуємо тексти спільно.* URL: http://redactor.in.ua/ru/practice/7343.Redaktiruem_teksti_sovmestno
4. *Словники України онлайн.* URL: <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
5. *Словник наголосів онлайн.* URL: <http://svitslova.com/slovnyk-nagolosu.html>
6. *Тренажер із правопису української мови.* URL: <http://webpen.com.ua/>

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДРУКОВАНИХ ТА ЕЛЕКТРОННИХ ЗМІ

1. Буг: інформаційний сайт Західної Волині. URL: <http://bug.org.ua/>
2. Вісник+К: газета. 2016–2019.
3. Волинська правда: перше незалежне волинське інтернет-видання. URL: <https://pravda.lutsk.ua/>
4. Волинські новини: перше інформаційне агентство: сайт. URL: <https://www.volynnews.com/>
5. Волинь: сайт. URL: <https://www.volyn.com.ua/>
6. Волинь-нова: громадсько-політична газета.
7. Волинь 24: інформаційний патруль. URL: <https://www.volyn24.com/>
8. Волинь Онлайн. URL: <https://volynonline.com/>
9. ВолиньPost: сайт. URL: <http://www.volynpost.com/>
10. Волинь.ua: сайт. URL: <https://volynua.com/>
11. Конкурент: інформаційне агентство: сайт. URL: <https://konkurent.in.ua/>
12. Перший канал соціальних новин Луцька: сайт. URL: <https://pershyj.com/>
13. Район. Луцьк: сайт. URL: <https://lutsk.rayon.in.ua/>
14. Таблоїд Волині: сайт. URL: <http://volyn.tabloyid.com/>

ЛІТЕРАТУРА ТА ДЖЕРЕЛА ДО КУРСУ

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської : навчальний посібник. 3-тє вид., доп. і переробл. Львів : Апіорі, 2017. 304 с.

2. Білограць Х., Нечипір А. Мовностилістичні помилки ведучих українських телеканалів. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Журналістські науки*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. № 3. С. 129–135.
3. Бондаренко Т. Г. До проблеми граматичних помилок у писемній формі комунікації. *Граматичні категорії української мови : тези Всеукраїнської наукової конференції*. Вінниця : ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, 2000. С. 18–20.
4. Бондаренко Т. Г. Критерії виявлення мовних помилок під час редагування журналістських матеріалів. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ: Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2002. Т. 8. С. 112–117.
5. Бондаренко Т. Г. До проблеми феномена помилки. *Вісник Черкаського університету. Педагогічні науки*. Черкаси : ЧДУ, 2001. Вип. 23. С. 10–13.
6. Бондаренко Т. Г. Інтерференці та росіянізми як наслідок міжмовних контактів на лексичному рівні. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ, 2002. Т. 9. С. 106–111.
7. Бондаренко Т. Г. Морфологічні помилки у мові друкованих ЗМІ. *Філологічні студії : науковий часопис*. Луцьк, 2002. № 1. С. 4–12.
8. Бондаренко Т. Г. Типологія мовних помилок та їх усунення під час редагування журналістських матеріалів : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2003. 18 с.
9. Боярська Л. В. Мовні помилки на сторінках ЗМІ (дослідження-моніторинг). URL : http://journalib.univ.kiev.ua/Movni_rom_na_st_zmi.pdf (дата звернення: 24. 12. 2020).
10. Галаджун З., Войцехівська С. Мовленнєві аспекти роботи телеведучого (на прикладі роботи ведучих програм телеканалу 1+1). *Збірник праць Науково-дослідного інституту пресознавства*. 2015. Вип. 5. С. 367–376.
11. Громик Ю. В. Український правопис : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2018. 166 с.
12. Збірник вправ з української орфографії та пунктуації / уклад. Л. М. Двірна [та ін.]. Черкаси : ЧДТУ, 2005. 195 с.
13. Капелюшний А. О. Стилїстика й редагування : практичний словник-довідник журналіста. Львів : ПАІС, 2002. 576 с.
14. Капелюшний А. О. Стилїстика. Редагування журналістських текстів : навчальний посібник. Львів : ПАІС, 2003. 542 с.
15. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. Львів : ПАІС, 2000. 68 с.
16. Коваль Т. Мовні процеси в сучасному медіатексті : аспекти газетного дискурсу. *Стиль і текст : науковий збірник / за ред. В. В. Рїзуна*. Київ, 2009. Вип. 10. С. 13–17.
17. Козачук Г. О., Шкуратяна Н. Г. Практичний курс української мови : навч. посіб. Київ : Вища школа, 1993. 367 с.

18. Мариненко І. О. Орфографічні й лексико-семантичні аномативи в публіцистичних текстах культурно-мовної тематики. *Наукові записки Інституту журналістики*. Київ : Інститут журналістики КНУ ім. Т. Шевченка, 2019. Т. 1 (74). С. 57–67.
19. Мосенкіс Ю. Л. Проблема милозвучності української мови: теоретичні й методичні аспекти. *Наукові записки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. 2002. Т. 20. Філологічні науки. С. 23–25.
20. Орфографічний словник української мови / уклад. С. І. Головащук [та ін.]. Київ : Довіра, 1999. 989 с.
21. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія : підруч. Київ, 2010. 327 с.
22. Савчук Р. Л. Культура усного публічного мовлення : хрестоматія до дисципліни. Івано-Франківськ : ПНУ, 2017. 58 с.
23. Сербенська О. А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 216 с.
24. Словник труднощів української мови / за ред. С. Я. Єрмоленко. Київ : Вища школа, 1989. 183 с.
25. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.
26. Сучасна українська літературна мова / за ред. О. Д. Пономарева. Київ : Либідь, 1998. 416 с.
27. Сучасна українська літературна мова. Морфологія. Синтаксис : підруч. / А. К. Мойсієнко [та ін.]. Київ : Знання, 2010. 374 с.
28. Сучасний словник іншомовних слів / уклад. О. І. Скопненко, Т. В. Цимбалюк. Київ : Довіра, 2006. 789 с.
29. Шульська Н. М. Редагування власне орфографічних помилок у журналістських текстах. *Молодий вчений*. 2016. № 8. С. 261–264.
30. Шульська Н. М. Редакторська культура сучасного медіатексту: лексичні аномативи. *Теоретична і дидактична філологія*: зб. наук. пр. Переяслав-Хмельницький, 2018. Вип. 28. С. 253–260.
31. Шульська Н. М., Зінчук Р. С. Майстерність написання журналістського тексту : уникнення типових лінгвоанормативів. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Журналістика*. 2021. Том 32 (71). № 1. Ч. 3. С. 234–240.
32. Шульська Н. М., Римар Н. Ю. Лексична культура місцевих ЗМІ: аналіз типових лінгвоанормативів. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету* : зб. наук. пр. Одеса : Гельветика. 2022. Вип. 54. С. 122–126.

Навчально-методичне видання

**ШУЛЬСЬКА Наталія Миколаївна
ЗІНЧУК Руслана Степанівна**

**ПРАКТИКУМ
ІЗ МОВНОЇ ТА РЕДАКТОРСЬКОЇ
МАЙСТЕРНОСТІ**

Навчально-методичні матеріали

Частина 1

В авторській редакції

Формат 60x84 1/16. Ум.-друк. арк. 5,4.
Тираж 100. Зам. 32.

ВОРВП «Надстир'я»
43016 м. Луцьк, вул. Лесі Українки, 7.
Тел.: +38 099 45 72 509. E-mail: obldruk_vidav@ukr.net.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 349 від 02.03.2001.